

Téma:

síla slabých

Foto Vladyslav Musiienko

Vážení čtenáři,

nabízíme Vám speciální vydání Ukrajinského žurnálu v českém jazyce, jehož tématem jsou události, k nimž došlo na Ukrajině od konce listopadu 2013 do konce listopadu 2014.

Během tohoto roku čelila Ukrajina těm nejtěžším zkouškám za celou dobu své nezávislosti. Zažila statisícové demonstrace, barikády i pouliční boje, okupaci a následnou anexi Krymu i nevyhlášenou a nepřiznanou válku se svým východním sousedem.

Ukrajinský státní mechanismus se po třech letech vládnutí Viktora Janukovyče, nikoli bez přispění jeho předchůdců, ocitl v troskách. A vysátá státní pokladna nebyla tím největším problémem.

Po dnes již bývalém prezidentovi Ukrajině, který ze země utekl, zbylo předimenzované sídlo Mežyhirja, ale také naprosto nebojeschopná armáda a bezpečnostní služba prolezlá ruskými agenty a kolaboranty. Takto vnitřně oslabená Ukrajina měla být snadným soustem pro Ruskou federaci. A události, které následovaly, jen potvrdily teorii o tom, že toto oslabování nebylo náhodné.

Scénář napsaný pro Ukrajinu však narazil na faktor, se kterým jeho autoři nepočítali. Tím faktorem byl ukrajinský politický národ, který se během 22 let nezávislosti Ukrajiny zrodil navzdory nepříznivým postsovětským podmínkám.

Ani ukrajinská politická elita si nedokázala představit, že by ukrajinští občané mohli složit tak velkou oběť na oltář natolik zkorumpovaného a nespravedlivého státu, jakým byla a dosud je Ukrajina. A Moskva ve svých plánech také podlehlá vlastním lžím, když předpokládala, že ruskojazyčné obyvatelstvo Ukrajiny je automaticky proruské.

Toto je příběh, který začal 21. listopadu 2013 a který dosud neskončil.

Redakce Ukrajinského žurnálu

Ukrajinský žurnál 10 (91), 2014 (české vydání)

www.ukrzurnal.eu

Příprava a realizace čísla: Lenka Víchová, Mykhailo Samus

Překlad: Miroslav Ottomanský, Alexej Sevruk, Miroslav Tomek, Lenka Víchová

Korektura: Irena Skoumalová, Miroslav Ottomanský

Foto: Piotr Andrusieczko, Vlad Sodel, Vladyslav Musiienko, Iv Bogdan, Hryhorij Spodarek, Anton Volk, Ivo Dokoupil

Vydáno v Praze. K tisku předáno 11. 12. 2014. Časopis vychází měsíčně. MKČR E 16026. ISSN 1802-5862

Vydavatel: Ruta, IČ: 26679779, tel.: 774 236 916, 774 236 914, e-mail: ukrzur@seznam.cz

Dohánějící revoluce

Nedlouho po svržení Janukovyče mi zavolala novinářka z Prahy a poprosila mne o komentář. „Co se podle vás v Kyjevě odehrálo,“ otázala se, „puč nebo revoluce?“

Foto Vlad Sodel

» Za tři měsíce mne podobné otázky unavily a chtěl jsem jí poradit, aby místo sledování Russia Today přijela do Kyjeva. Nebo aspoň nahlédla do nějakých ukrajinských zdrojů. Přesto jsem se ovládl a na otázku odpověděl otázkou:

„A co to bylo u vás v Praze v roce 1989 – revoluce nebo puč?“

Na chvíli se zarazila. Nejspíš jí pouhé porovnání jejich legendární Sametové revoluce, opěvované spisovateli a filmaři, s nějakým podezřelým fašistickým převratem na kraji Eurasie přišlo jako rouhání.

„Samozřejmě,“ odpověděla s upřímnou vlasteneckou hrdostí, „že to byla revoluce!...“

„A v čem je podle vás rozdíl?“

„Naše revoluce byla pokojná,“ řekla hlasem pilné školačky, „Bylo to vystoupení proti komunistické diktatuře. A u vás svrhli demokraticky zvoleného prezidenta!“

„Hitlera také zvolili v demokratických volbách. I vaše komunisty po válce. A co má být?“

Nepustil jsem se do vysvětlování rozdílu mezi dnešním a tehdejším vládcem Kremlu. Ani jsem jí nepřipomněl skoro desetinásobný rozdíl v cenách ropy dnes a v roce 1989. Ani to, že Sovětský svaz byl v době jejich Sametové revoluce ve stavu bankrotu a plně závisel na západních půjčkách. Dokonce i kdyby Gorbačov byl Putinem, sotva by se odvážil jak se patří využít stovky tisíc svých zelených mužíčků, utábořených ve východní Evropě.

„Svoboda od něčeho“ a „svoboda k něčemu“

Všechny revoluce jsou si podobné v toma smyslu, že se snaží kardinálně změnit společenské zřízení, revidovat ustálené politické, ekonomické a právní vztahy, dohnat to, co se z různých důvodů nepodařilo uskutečnit cestou evoluce (na níž se nejčastěji objevily nepřekonatelné překážky), uskutečnit civilizační průlom k jiné, vyšší kvalitě, jak si ji představuje nejaktivnější, nejvíce „pasionární“ část obyvatelstva.

Všechny východoevropské revoluce byly odpovědí tamních společností na tři vzájemně související problémy: 1) ekonomickou stagnaci a z ní vyplývající čím dál citelnější neschopnost komunistických systémů uspokojit materiální potřeby svých spoluobčanů; 2) politickou represivitu komunistických režimů a z toho vyplývající odmítání poskytnout nej-

aktivnější, nejkreativnější, nejpodnikavější a nejsvobodmilovnější části občanů optimální možnosti k sebe-realizaci; a nakonec 3) koloniální či polokoloniální závislost místních režimů, a tedy i společností, na moskevském centru.

Všechny tyto problémy lze tak či onak zredukovat na jednu výzvu, příznačnou pro Východní Evropu: výzvu dohánějící modernizace, tedy uskutečnění celé řady systémových reforem se záměrem konečně překonat historické zaostávání vůči svobodnějším, bohatším a demokratičtějším zemím Západu.

Všechny východoevropské revoluce byly bezpochyby demokratické, ale jejich liberální komponenta přesto byla dosti omezená. Uskutečňovaly je fantastické a za jiných okolností nemožné koalice liberálů, socialistů, konzervativců, anarchistů, klerikálů, populistů a nacionalistů nejrůznějšího zabarvení. Tyto koalice se musely po zmizení společného nepřitele nevyhnutelně rozpadnout a každý čelil nutnosti zamyslet se nad vlastní „svobodou k něčemu“, nejen „od něčeho“. Ale dokud byly autoritářské promoskevské režimy u moci, vnitřní dělení v rámci koalic – na levici a pravici, nacionalisty a kosmopolity nebo radikály a konzervativce – nemělo valný význam.

To vše jsme pozorovali docela nedávno, v době ukrajinské revoluce, jež se snažila ubránit budoucnost země před zločinnými existencemi, které během pár let dokázaly uzurpovat veškerou moc, rozkrást všechny zdroje a odevzdat sousedům naši suverenitu – poslední ještě ne zcela vypleněný zdroj. Zatímco tyto existence na Majdanu unášely, mučily a zabíjely aktivisty, intelektuálně stylizovaní západní experti vyprávěli v tamních novinách cosi o Pravém sektoru, antisemitských banderovcích a hrozbě fašistického nacionalismu v Ukrajině.

Doteď se na mě ze Západu obracejí s podobnými otázkami: jaký vliv mají ve vašich ozbrojených silách radikální nacionalisté? Je pravda, že celá Národní garda sestává z Právého sektoru? Nebo: proč nedovolujete Rusům na Ukrajině užívat svůj jazyk? Trpělivě vysvětluji, že na Ukrajině nejsou problémy s užíváním ruštiny, místo toho máme vážné problémy s používáním ukrajinštiny, o čemž se lze snadno přesvědčit, pokud se přestěhujete ze Lvova do Doněcku nebo naopak. Vysvětluji, že Rusko s námi vede nevyhlášenou válku, že část ukra-

jinského území je okupována ruskými žoldáky a že v této situaci mne politické názory příslušníků ukrajinských ozbrojených složek zajímají stejně tak málo jako jejich umělecký vkus nebo sexuální orientace.

Příslušníci ozbrojených složek u nás, stejně jako kdekoli jinde, skládají přísahu a plní odpovídající povinnosti. Své názory vyjadřují při parlamentních a prezidentských volbách. V nich, mimochodem, celosvětově proslavení „ultranacionalisté“ nedokázali překonat dokonce ani 5% volební práh.

Třetí pokus

Ukrajinská revoluce měla mnoho úkolů a hybných sil, avšak v prv-

Celá ruská identita se zakládá na zvrácené víře, že Ukrajinci nejsou samostatným národem, ale jen regionálním poddruhem Rusů. Ukrajinci za této situace nemají zvlášť na výběr: buď se rozpustit ve východoslovansko-ruském imperiálním superetnosu, nebo se od Ruska co nejrozhodněji vzdálit.

ní řadě byla revolucí hodnot. Byla vzpourou střední třídy, zhruba obdoby „buržoazie“, proti oligarchickému kvazifeudalismu. Skoro dvě třetiny protestujících, jak ukazují sociologické průzkumy, měly vysokoškolské vzdělání. Jejich průměrný věk činil 37 let, mluvili ukrajinsky a rusky, představovali různé regiony a etnické skupiny, ačkoliv, jak se dalo očekávat, převažovali etničtí Ukrajinci, obyvatelé západních oblastí a Kyjevané.

Majdan byl dalším z pokusů dokončit v Ukrajině nedovršenou východoevropskou revoluci roku 1989 – tutéž, jež kardinálně změnila tvářnost středovýchodní Evropy a Pobaltí, avšak na Balkánu a v postsovětských republikách měla jen polovičaté výsledky. Na Balkánu se její výsledky

povedlo se západní pomocí částečně vylepšit; v postsovětských státech však s nevelkými výjimkami přišly vniveč vinou postkomunistické nomenklatury, jež spolu s kriminálním světem vytvořila hybrid na podobě tak zvané oligarchie. Rok 1991 ukázal sílu i slabost ukrajinské společnosti, připravené podpořit nezávislost v referendu, avšak nepřipravené se v prezidentských volbách radikálně distancovat od sovětské minulosti a vydat se středoevropskou, nikoliv postsovětskou cestou vývoje.

Ukrajinská společnost musela prožít celé desetiletí úpadku, zklamání a atomizace, než vstoupila do nového období občanské mobilizace, jehož katalyzátorem do značné míry byla „Kučma-gate“ v letech 2000-2001 (protestní hnutí Ukrajina bez Kučmy, jehož smyslem bylo dosáhnout odstoupení tehdejšího prezidenta, podezřelého z účasti na vraždě opozičního novináře G. Gongadze – poznámka překladatele) a delegitimace stávající moci. Pomerančová revoluce roku 2004 byla druhým pokusem Ukrajinců skoncovat se sovětským dědictvím a přeorientovat zemi směrem k „Evropě“ - k vládě práva, institucionální efektivitě, liberálně-demokratické praxi a procedurám. Ukrajinci znovu neměli štěstí – zčásti kvůli neschopnosti a neodpovědnosti lídrů, kteří místo uskutečnění institucionálních reforem promarnili veškerou revoluční energii na drobné sváry, a zčásti i kvůli vlastní nezralosti a nezkušenosti. Ukázalo se, že občanská společnost je dostatečně silná a organizovaná, aby ubránila svou demokratickou volbu, ale není ještě dost silná a vytrvalá, aby přinutila novou moc začít fungovat novým způsobem.

Třetí pokus, který začal pokojně jako Euromajdan, získal brzy násilné zabarvení, čímž vyvolával asociace spíš s rumunským povstáním proti Ceaușescovi, než se sametovými revolucemi ve Východním Německu, Československu nebo i ve zmíněném Kyjevě roku 2004. Pád režimu a utvoření prozatímní vlády byly spíše počátkem než koncem dlouhého a bolestného procesu společenské transformace – faktického restartu celého systému. Země vstoupila do nového života s rozkradenými státními financemi, astronomickými dluhy, zdevastovanou ekonomikou a beznadějně zkorumpovanými institucemi, z nichž snad nejvíce degradovaly soudnictví a bezpečnostní orgány.

Místo toho, aby se mohla soustředit na tyto problémy, nová vláda se musela pustit do něčeho zcela jiného – zadržování ruské agrese na Krymu a na Donbasu, zabránění provokacím v jiných regionech, hledání adekvátních odpovědí na zběsilý propagandistický, diplomatický a ekonomický nátlak ze strany silnějšího a k válce nesrovnatelně lépe připraveného souseda. Nikdy za celou dobu nezávislosti se Ukrajina nenacházela v tak zoufalém postavení. Nikdy ale také neměla tolik lidí, připravených aktivně bránit svou evropskou volbu.

Civilizační volba

V tuto chvíli je těžké dělat jakékoliv krátkodobé prognózy, avšak dlouhodobá tendence se zdá být očividná. Změna kursu Ukrajiny směrem k Západu je z mnoha příčin nezvratná. Jedna z nich je geopolitická nebo v určitém smyslu dokonce existenční. Ukrajina jako samostatný projekt, jako politický národ, nemá jako součást Ruska nebo jakékoliv Ruskem vedené „unie“ žádný *raison d'être*, žádný smysl ani šanci. Celá ruská identita se zakládá na zvrácené víře, že Ukrajinci nejsou samostatným národem, ale jen regionálním poddruhem Rusů, jakýmsi provinciálním bratránkem, v podstatě neškodným, ale dosti tupým, což staršího bratra nutí, aby na něj stále dohlížel a dával mu přátelské pohlavky. Ukrajinci za této situace nemají zvlášť na výběr: buď se rozpustit ve východoslovansko-ruském imperiálním superetnosu (a potvrdit tak ruské sebeaplující se proctví), nebo se od Ruska co nejrozdělněji vzdálit.

Druhá příčina je civilizační, spojená s naléhavou potřebou modernizace, jež je principiálně nemožná pod patronátem zaostalého, autoritářského a nezměrně zkorumpovaného Ruska, a na druhou stranu zcela dobře možná a žádoucí v rámci EU, což názorně potvrzuje zkušenost všech západních postkomunistických sousedů. Hodnotový posun v ukrajinské společnosti je výsledkem modernizačních procesů a současně jejich hybnou silou. Celosvětový průzkum hodnotových orientací (World Values Survey), uskutečňovaný pravidelně v mnoha zemích světa, ukazuje v Ukrajině během posledního desetiletí patrný posun od tak zvaných „hodnot přežití“ (survival values), k „hodnotám sebevyjádření“ (self-expression values). Mezi lidmi s vysoko-

školským vzděláním je tento posun obzvláště nápadný. Z jedné strany odráží oslabení paternalistického nastavení *homo sovieticus*, jenž se konformně orientuje na uchování statu quo, tedy na „špatný mír“ jako jedinou alternativu „dobré války“ (možnost „dobrého míru“ je zcela mimo tohoto binárního schématu), a proto se staví odmítavě k jakýmkoliv změnám, které v jeho vědomí mohou být jedině k horšímu. Z druhé strany tento posun odráží nárůst střední (kreativní) třídy, která se k myšlence společenských změn staví pozitivně a snaží se na ně mít vliv nebo je dokonce iniciovat.

A nakonec tu je demografický faktor, který činí změnu kursu Ukrajiny

Evropská, modernizovaná Ukrajina se může stát smrtícím úderem pro putinismus jako specifickou formu autoritářské ideologie a pro ruskou imperiální identitu jako specifický soubor předmoderních hodnot a orientací.

západním směrem zcela nevyhnutelným. Všechny sociologické průzkumy ukazují velmi silnou korelaci mezi věkem respondentů a jejich prozápadní orientací. Čím jsou lidé mladší, tím jsou (statisticky) „westernizovanější“. Přitom i tato korelace je, byť s různou intenzitou, přítomna ve všech ukrajinských regionech, ve všech etnických a jazykových kulturních skupinách. Podíváme-li se na ukrajinskou revoluci jako na událost hodnotově podmíněnou a motivovanou, snadno si povšimneme, že základní, podstatná dělící čára nevede mezi Východem a Západem, Rusy a Ukrajinci nebo ruskojazyčnými a ukrajinojazyčnými. Základní dělící čára je ideologická a tedy zvláště hodnotová, neboť každá ideologie má nepopíratelný hodnotový rozměr. A v tomto smyslu vskutku pozorujeme stále hlubší rozkol – mezi Ukrajinou světonázorově sovětskou a antisovětskou, eurasijskou a evropskou, Ukrajinou pater-

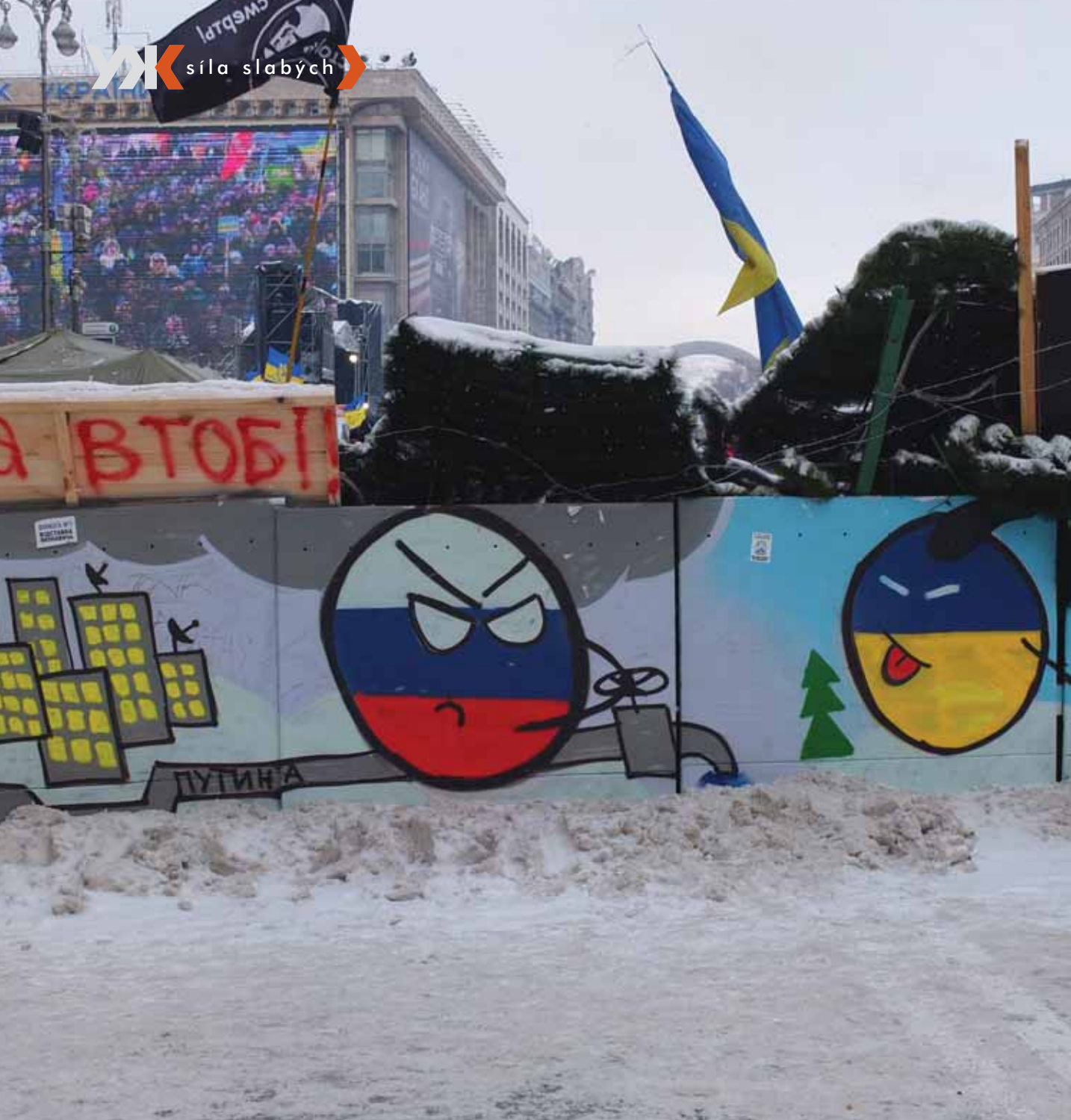
nalistických poddaných a Ukrajinou iniciativních občanů. Všechny ostatní dělící čáry jsou v tomto ohledu zcela jasně druhořadé, statisticky s ním korelují, ale nejsou pro něj určující.

Výzva a šance

Ruská invaze se za dramatických okolností stala katalyzátorem tohoto základního, identitního dělení, čímž pohnula obrovskou masu politicky ambivalentního, převážně ruskojazyčného obyvatelstva učinit nelehkou jednoznačnou volbu mezi občanskou loajalitou Ukrajině a zbytkovou kulturní přináležitostí k postsovětskému/mýticko-slovanskému světu, představovanému Ruskem. Většina si zvolila Ukrajinu, což se ukázalo být snad největším překvapením pro Putina a jeho ideology, přesvědčené zcela v duchu překonaných koncepcí 19. století, že národ určují nikoliv společná občanská práva a povinnosti, ale společný jazyk a krev.

Jakkoliv je ruská agrese na první pohled iracionální, zcela odpovídá vnitřní logice putinizmu a mezinárodní politice Kremlu během posledního desetiletí. Evropská, modernizovaná Ukrajina se může stát smrtícím úderem pro putinismus jako specifickou formu autoritářské ideologie a pro ruskou imperiální identitu jako specifický soubor předmoderních hodnot a orientací. Ukrajina je v určitém smyslu oním folklórním vejcem, v němž je ukryta drakova nesmrtnost. Není vyloučeno, že je v něm ukryta i nesmrtnost Evropy – jen není jasné, zda si to hluboce „schröderizovaní“ politici Evropské unie uvědomují.

Rusko bude nejspíš i nadále dělat všechno proto, aby udrželo Ukrajinu ve stavu nevyhraněnosti mezi válkou a mírem, maximálně ji ztížilo či dokonce znemožnilo ekonomické reformy a mezinárodní investice a nakonec ji přivedlo k úpadku a návratu pod ruský protektorát. Bezesporu to je velká výzva pro ukrajinské elity a obyvatelstvo vůbec. Je to ale také stimul k radikálním reformám, národní konsolidaci a občanskému dospívání. Jak napsal německý filozof, všechno, co nás nezabije, to nás posílí.

Předehra

➤ Začátkem září 2013 ukrajinský prezident Viktor Janukovyč prohlásil, že pro Ukrajinu neexistuje jiná alternativa než integrace s Evropskou unií. Ukrajinská vláda schválila návrh na uzavření asociační smlouvy s EU a přípravné týmy začaly pracovat na plné obrátky.

Dne 5. listopadu 2013 podle ukrajinského premiéra Mykoly Azarova Ukrajina ukončila většinu procedur potřebných pro podepsání Asociační smlouvy s EU. „Chápeme, že nás na této cestě čeká mnoho těžkých chvil. Nechystáme se pouze liberalizovat ob-

chod s EU, ale zavázali jsme se transformovat technické předpisy a normy, k čemuž potřebujeme 160 mld. eur.“ Dne 11. listopadu však Rusko zavádí nová celní pravidla a dva dny na to Mykola Azarov říká, že urovnání obchodní spolupráce s Ruskem je pro Ukrajinu otázkou čísla jedna, a dodává, že Ukrajině nikdo nenabídl kompenzaci za ztrátu ruského trhu.

Dne 21. listopadu se proto ukrajinská vláda rozhodne vše pozastavit. Premiér Ukrajiny navrhuje vytvořit komisi z představitelů EU, Ukrajiny a Ruska

s cílem prodiskutovat problematické otázky. Téhož dne prezident Ukrajiny Viktor Janukovyč během návštěvy Vídně ujistí Evropu i ukrajinské občany o tom, že Ukrajina neuhne z cesty evropské integrace.

V té době již bylo známo, že Janukovyč se během krátké doby několikrát sešel s ruským prezidentem Vladimírem Putinem. Na čem se dohodli, dodnes nikdo neví. Pořád ještě zbývá malá naděje, že Janukovyč blafuje a že mu jde o vyjednání co nejlepších podmínek pro Ukrajinu.

Foto Piotr Andrusieczko

Jak začal Euromajdan

➤ Dne 21. listopadu známý ukrajinský nezávislý novinář Mustafa Najem svolává prostřednictvím Facebooku přátele k vyjádření protestu s rozhodnutím ukrajinské vlády pozastavit podepsání Asociační smlouvy Ukrajiny s EU. V centru hlavního města Ukrajiny se sejde několik stovek lidí. Podobné akce probíhají i v jiných městech západní a centrální Ukrajiny. Vláda posílá do ulic speciální jednotky Berkut, určené pro masové nepokoje a antiteroristické akce. Dne 23. listopadu začínají jednotky Berkut vytlačovat lidi z náměstí kvůli instalaci vánočního stromku. V noci je osvětlení na Evropském náměstí odpojeno a pořádkové síly se snaží protestující vytlačit. V severoukrajinském městě Černihiv se jim to podaří. Stejně jako ve městech Mykolajiv a Odesa na jihu Ukrajiny. V Charkově jsou demonstra-

ce zakázány kvůli chřipce. Ale hned druhý den, 24. listopadu, se v Kyjevě zúčastní demonstrace za evropskou Ukrajinu kolem 100 tisíc Ukrajinců. Jedná se o nejpočetnější demonstraci od roku 2004. Euromajdan, jak se posléze demonstracím začne říkat, téhož dne přijímá rezoluci. Pokud nebude ve Vilniusu podepsána smlouva o asociaci, budou demonstranti požadovat odstoupení Viktora Janukovyče i jeho vlády. Premiér Ukrajiny Mykola Azarov prohlašuje, že se Majdanu nebojí a že nedopustí další Oranžovou revoluci. Až do konce summitu ve Vilniusu se organizátoři demonstrací bránili jakékoliv stranické symbolice a prezident jim ještě před odletem na summit fakticky vyjádřil svou podporu. K 27. listopadu proběhnou demonstrace minimálně ve 24 městech Ukrajiny.

Foto Ivo Dokoupil

Summit ve Vilniusu

➤ Ve dnech 28. – 29. listopadu se v litevském Vilniusu koná dlouho očekávaný summit Východního partnerství, na kterém Ukrajina podepíše s EU smlouvu o společném leteckém

prostoru. Vicepremiér Ukrajiny Serhij Arbusov prohlašuje, že Ukrajina zůstává věrná eurointegračnímu kurzu. Do poslední chvíle ujišťuje politiky i novináře, že Asociační smlouva

bude podepsána. Nestane se. Ukrajinská delegace opouští Vilnius bez toho, aby Viktor Janukovyč smlouvu podepsal.

Foto Vladyslav Musiienko

Brutalita kvůli instalaci stromku

➤ Dne 30. listopadu, kolem čtvrté hodiny ranní speciální jednotky ukrajinské policie Berkut brutálně zaútočí na mladé lidi trávící noc na Náměstí Nezávislosti. Důvodem má být opět „příprava místa pro instalaci vánočního stromku“. Dav se přesune na nedaleké Mychajlivské náměstí.

Podle nezávislého internetového serveru Ukrajinska pravda byla akce naplánována týden předem a řídil ji tajemník Bezpečnostní rady státu Andrij Klujev. Právě on a jeho zástupce Volodymyr Sivkovyč měli vybrat a převelet do Kyjeva ty jednotky Berkutu, které pak měly vykonat špinavou práci. Prezident v té době relaxuje na nočním lovu a šéf jeho kanceláře Serhij Ľovočkin také není k zastižení. O noční akci se má dozvědět teprve ráno od amerického velvyslance, který po něm patrně žádá vysvětlení.

Foto Piotr Andrusieczko

Foto Ivo Dokoupil

Sebeobrana Majdanu

➤ Dne 30. listopadu po brutálním útoku Berkutu na Mychajlivském náměstí, kam byli protestující vytlačeni, se živelně organizovaly první oddíly sebeobrány, několikatisícové „mírové armády“ Euromajdanu, které se dobrovolně zavázaly bránit právo svých spoluobčanů na pokojný protest. Velitelem oddílů domobrány se stal komandant tehdy již revolučního Majdanu Andrij Parubij, poslanec za stranu Vlast. Složení oddílů sebeobrány bylo velmi pestré – od manažerů přes IT specialisty až po zástupce pracovních skupin.

Hlavním úkolem oddílů sebeobrány byla obrana vnějšího perimetru Euromajdanu. Na barikádách bylo organizováno střídání směn, promrzlé a unavené oddíly byly střídány odpočatými. Pomoc hlídkujícím poskytovaly také „skupiny rychlé reakce“, zformované z profesionálních vojáků. Nepočtené čety denně prováděly obchůzku všech barikád Euromajdanu a v případě potřeby vysílačkou přivolaly posily.

Součinnost mezi „přední linií“ a „zálohou“ byla na Majdanu organizována ideálním způsobem. Podle schváleného plánu se v případě prolomení obranné linie těžkooděnci na

kterékoli z barikád vyslaly na místo pouze rezervní síly, zbytek příslušníků sebeobrány bez paniky a chvatu dál držel perimetr. V případě, že se to nedařilo, všichni organizovaně ustoupili na druhou obrannou linii určenou Domem odborových svazů, hlavní scénou a hlavní poštou. Efektivita takového postupu se osvědčila v noci na 11. prosince, kdy majdanovci dokázali odrazit ofenzívu početnějších a vyzbrojených oddílů Berkutu a vojsk ministerstva vnitra a udržet kontrolu nad klíčovými ohnisky odporu. Na Majdanu se objevila také vlastní služba vnější rozvědky. Mimo Majdan stále působilo několik desítek „agentů“, kteří objížděli centrální stanice metra, obcházeli vládní čtvrti a snažili se shromáždit maximum dostupných informací o plánech a pohybu lidí v uniformě. Mobilnímu spojení „rozvědka“ nedůvěřovala, a tak se údaje o úmyslech nepřátelských sil většinou předávaly od úst k ústům.

Sebeobrana byla organizována také v jiných ukrajinských městech. Po přijetí zákona posvěcujícího vznik Národní gardy v březnu 2014 řada dobrovolníků ze Sebeobrány Majdanu vstoupila do této ozbrojené formace.

Automajdan

➤ Mobilní oddíl Euromajdanu vznikl spontánně po zmlácení studentů 30. listopadu. Členové této iniciativy organizovali hlídkování v ulicích, doprovod a evakuaci aktivistů, ale také blokovali administrativní budovy a organizovali protestní jízdy k rodinným rezidencím prezidenta Viktora Janukovyče, generálního prokurátora Viktora Pšonky a jiných představitelů státní moci. Během prosince 2013 vznikla střediska tohoto hnutí v řadě ukrajinských měst, zejména v Kyjevě, Doněcku, Lucku, Lvově, Oděse, Už-

horodu, Charkově, Chersonu, Chmelnyckém, Čerkasech aj.

Účinnost akcí Automajdanu donutila režim Janukovyče sáhnout k tvrdým, ale místy groteskním represím. Jeden z represivních zákonů 16. ledna 2014 stanovil, že po silničních komunikacích se nesmějí pohybovat skupiny více než 5 vozidel. V reakci na tento zákaz se na zadním nárazníku a zadním skle automobilů začaly masově objevovat samolepky s nápisem: „Nejezdi za mnou, jsem pátý!“.

Byl to právě jeden z aktivních členů

Automajdanu, Serhij Koba, kdo vyzval 19. ledna 2014 k protestu proti schválení zákonů 16. ledna v ulici Hruševského, kde se nachází ukrajinský parlament, s tím, že je třeba blokovat vládní čtvrti do té doby, než budou diktátorské zákony zrušeny, čímž také začalo zápolení na barikádách, jehož atributy se staly symboly revoluce – hořící pneumatiky, koktejly Molotova, plynové masky, rytmické údery do železných sudů. Právě v bojích na ulici Hruševského zahynuli první aktivisté.

Foto Piotr Andrusieczko

Provokace u Administrace prezidenta

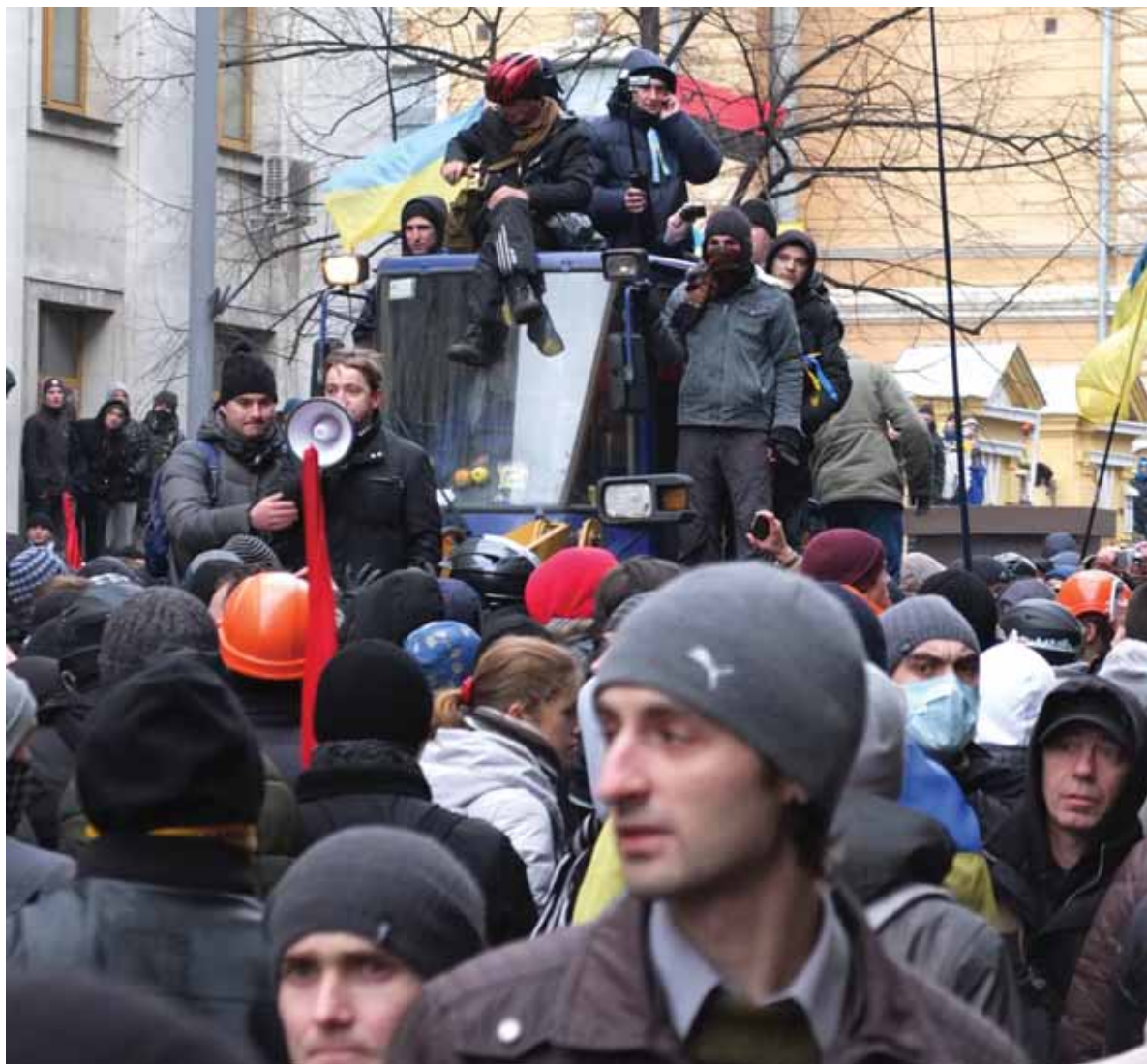
➤ Dne 1. prosince se na Majdanu Nezávislosti sejde několik set tisíc Ukrajinců, protestujících proti brutálnímu zákroku Berkutu. Demonstrující obsadí první administrativní budovy v centru Kyjeva. Mezitím u Administrace v ulici Bankova jedna skupina zamaskovaných mladíků útočí na příslušníky vnitřních vojsk s řetězy, tyčemi, zápalnými lahviemi i slzným plynem a jiná se snaží prorazit zátarasy pomocí ukradeného bagru. Amatérské záběry z tohoto večera, zveřejněné na internetu, však zachycují i to, jak se po zmíněném útoku kordon příslušníků vnitřních vojsk roztupuje a agresivní mladíci bez problému procházejí vytvořeným koridorem na jedno z nádvoří Administrace. Tato imitovaná a vypro-

vokovaná akce skončí bezhlavým mlčením nevinných demonstrantů. Berkut nebere ohled ani na novináře. Zadržené demonstranty, ale rovněž náhodné kolemjdoucí brutálně mlátí. Devět z nich je s těžkými zraněními vzato do vazby.

Téhož dne šéf prezidentské kanceláře Serhij Lovočkin podává výpověď. Své důvody neuvádí, ale předpokládá se, že je to reakce na noční události a nepodepsání smlouvy na summitu Východního partnerství. Tentýž den ohlásí svůj odchod ze strany i z poslaneckého klubu Strany regionů Inna Bohoslovská, po ní oznámí odchod z poslaneckého klubu David Žvanija. A postup policie odsoudí i další členové strany. Volá se po vyšetření událostí z 30. listo-

padu, odvolání ministra vnitra i po nových volbách – parlamentních i prezidentských. Hodně bývalých spolustraníků Janukovyče je viděno na protivládních demonstracích. Ale když opozice vyvolá v parlamentu hlasování o nedůvěře vládě, vláda i strana to ustojí. Později vyjde najevo, že prezident výpověď Serhije Lovočkina nepřijal. A i když Janukovyče zásah proti demonstrantům znepokojil, jak uvedl ve svém prohlášení, neudělal nic, aby viníky potrestal. Dne 3. prosince demonstranti zablokují všechny příjezdové cesty do Administrace prezidenta a žádají demisi vlády. Janukovyč mlčí a 6. prosince odlétá do Soči, kde se má opět sejit s prezidentem Ruské federace Vladimírem Putinem.

Foto Piotr Andrusieczko

Leninopad

➤ Dne 8. prosince vyjde do ulic Kyjeva opět několik set tisíc lidí. K zemi padne poslední památník Vladimíra Lenina v centru Kyjeva. Ještě před několika dny jej chránili příslušníci jednotky Berkut. Odpovědnost za tento čin na sebe vzali členové pravicové strany Svoboda. Začíná tzv. Leninopad. Za rok padlo 504 Leninů.

Foto Piotr Andrusieczko

Další útok Berkutu

➤ Dne 11. prosince speciální jednotky policie zaútočí na Euromajdan a prorazí několik barikád. V té době je na náměstí přibližně tisíc lidí. Ve dvě hodiny v noci začnou v Mychajlivské katedrále zvonit zvony jako v dobách největších katastrof. Kyjevané se začínají shromažďovat v centru města. Ve čtyři ráno je už na Majdanu více demonstrantů než členů pořádkové policie. Ta nejprve ustupuje, ale v devět hodin ráno opět zaútočí na Kyjevskou městskou státní administraci, obsazenou protestujícími. Lidé z oken administrace lijí na příslušníky pořádkové policie vodou, která okamžitě mrzne. Policie se stahuje a odjíždí. Události přímo v Kyjevě sleduje baronka Catherine Eshtonová, která

volá po dialogu a zároveň ujišťuje představitele ukrajinské vlády, že EU se nebude vměšovat do konfliktu. Viktor Janukovyč jí slibuje, že situaci vyřeší. Odmítá však odvolat vládu Mykoly Azarova. Za zákrok na Majdanu dne 30. listopadu mají být potrestáni velitel kyjevské policie Valerij Kurjaka a předseda Kyjevské městské státní administrace Oleksandr Popov. Ti podle generálního prokurátora Viktora Pšonky vydali rozkaz napadnout studenty. Oleksandr Popov však při výslechu na prokuratuře uvádí, že rozkaz k rozeznání demonstrace vydal tajemník Bezpečnostní rady Ukrajiny Andrii Kljujev. Dne 15. prosince se na Majdanu sejde opět několik set tisíc lidí.

Foto Piotr Andrusieczko

Obchodní dohoda nebo charitativní činnost?

➤ Dne 17. prosince Rusko a Ukrajina podepisují plán na regulaci obchodních omezení v rámci dvoustranných obchodních vztahů pro rok 2013–2014. Rusko se zavazuje nakoupit ukrajinské eurobondy za 15 miliard dolarů, snížit cenu plynu ze 400 na

260 dolarů za tisíc m³ s tím, že Ukrajina zvýší odběr ruského plynu. Tato cena má platit pouze jeden kvartál. Prezidenti obou zemí se dohodli také na spolupráci v oblasti výroby lodí a letadel a odstranění celních omezení na některé zboží. Podle bý-

valého prezidenta Ukrajiny Leonida Kučmy existují mezi Janukovyčem a Putinem neveřejné dohody. „Putin se charitativní činností nikdy nezabýval a nikdy se jí zabývat nebude,“ řekl Kučma.

Foto Piotr Andrusieczko

Útoky na aktivisty

➤ V noci z 24. na 25. prosince je nalezena brutálně zmlácena čtyřiatřicetiletá novinářka Těfana Čornovil, která poslední tři roky svého profesního i soukromého života zasvětila „válce s jediným člověkem“ – Viktorem Janukovyčem. Ten večer se rozhodla nepřespat u známých ve městě, jak to v souvislosti se svou prací a protestními aktivitami dělala poslední měsíc, ale odjet domů, do vesnice Hora poblíž Kyjeva, aby mohla strávit den se svými dvěma malými dětmi. Po delší době se v autě i za volantem ocitla sama. Když si všimla, že ji sleduje černý džíp, který za ní zajíždí i do vesnice, rozhodla se nejít ke svému domu, ale vrátit se zpátky na kyjevský Majdan. Černé porsche se jí pokusilo několikrát zastavit. Dvakrát se jí povedlo ujet, potřetí už ne. Záznam z jejího videoregistrátoru, který se hned 25.

prosince objevil na sociálních sítích, končí v momentu, kdy z černého džípu vystupují dva sportovně vyhlížející mladíci. „Když jsem pochopila, že v autě už nemá smysl zůstat, vystoupila jsem z vozu a začala utíkat. Někdo mě praštil zezadu do hlavy. Pamatuji si už jen, jak mě mlátili do hlavy,“ řekla v rozhovoru pro televizní stanici 5. kanál. Asi po hodině člen ochranky nedaleké benzinky nahlásil, že na trase k letišti Boryspil stojí nabouraný vůz se zapnutými světlý. Tak byla nalezena i zmlácená a dezorientovaná Těfana Čornovil.

Téže noci byl napaden a s dvanácti bodnými ranami převezen v těžkém stavu do nemocnice v Charkově jiný aktivista takzvaného Euromajdanu – Dmytro Pylypec. Jiným shořela auta, dveře od domu. Došlo na zatýkání a ualování vazeb.

Těfana Čornovil je politicky aktivní již řadu let. Už v roce 2001 se zapojila do protestního hnutí Ukrajina bez Kučmy a v roce 2012 dokonce kandidovala do parlamentu. Byla aktivní v hnutí AutoMajdan. V den, kdy došlo k jejímu přepadení, uveřejnila Těfana Čornovil článek o majetku ministra vnitra Ukrajiny Vitalije Zacharčenko pod titulkem: Tady žije kat!. Titulek narážel na to, že ministr Zacharčenko byl zodpovědný za krvavé rozehnaní studentů na kyjevském náměstí Nezavislosti. Přípravovala také informaci o majetku generálního prokurátora Viktora Pšonky. Oba patřili k nejbližšímu okolí Viktora Janukovyče. Ale její hlavním tématem byl Viktor Janukovyč a jeho majetek. Těfana Čornovil už v roce 2006 jako první upozornila na rezidence Mežyhirja – privátního sídla Viktora Janukovyče.

Diktátorské zákony

➤ Dne 16. ledna ukrajinský parlament přijímá bez rozpravy a s hrubým porušením jednacího řádu balík zákonů, kterým se posléze začne říkat diktátorské. Elektronický systém pro sčítání hlasů „Rada“ je při hlasování v parlamentu odpojen. Poslanci hlasují zdvižením ruky. Někteří z nich později popírají, že by pro dané zákony hlasovali, i když jejich jména jsou uvedena v seznamu těch, kteří svým hlasem podpořili schválení zákonů. Podle ukrajinských ústavních právníků uvedené zákony porušují hned dvanáct norem ukra-

jinské ústavy. Prezident Janukovyč je ještě tentýž den podepíše. Balík zákonů přijatých 16. ledna výrazně omezoval občanské svobody a měl být další legislativní berličkou k posílení a udržení ukrajinského prezidenta v jeho funkci. Byl připraven s vědomím toho, že pro potlačení protestů bude zvolen silový scénář. Cílem bylo zastrašit Ukrajince a dát ukrajinské policii, prokuratuře i soudům dostatečné množství prostředků k pacifikaci nepřátel prezidenta. Odpověď protestujících na sebe nenechala dlouho čekat.

Foto Vlad Sodel

19.–22. leden a první oběti revoluce

➤ Hned následující neděli 19. ledna během tzv. Lidového víče se část demonstrantů rozhodne jít protestovat k ukrajinskému parlamentu a požadovat zrušení diktátorských zákonů. Cestu jim přehradí Berkut. Postupně klidná demonstrace přeroste v tvrdé boje. Opoziční lídři žádají Viktora Janukovyče o okamžité řešení situace, která se začíná vymykat kontrole. Výsledkem třídních ostrých střetů je pět mrtvých, stovky zraněných, desítky zadržených. Dne 22. ledna je zastřelen Serhij Nigojan, dvacetiletý Armén z Dněpropetrovska a mladý Bělorus Mychajlo Žyzneckyj. Součástí silového scénáře Januko-

vyče jsou mučení a únosy. Policie celé hodiny i dny zadržuje demonstranty, aniž jim dovolí spojit se s rodinou nebo advokáty. Lidé začínají mizet z ulic, ale také nemocnic. Dne 21. ledna byli přímo z nemocnice uneseni Ihor Lucenko a Jurij Verbyckyj. Tělo padesátiletého Ilovského akademika a seismologa Jurije Verbyckého bylo posléze nalezeno se známkami mučení v lese u Kyjeva. V Kyjevě vzniká polní nemocnice a lékaři nabízejí ošetření u sebe doma, aby tak předešli únosům zraněných demonstrantů z nemocnic. Barikády v centru Kyjeva začínají růst a mohutnět.

Foto Ivo Dokoupil

Jednání začíná

➤ Dne 28. ledna, poté co se situace v ulicích radikalizovala, přistoupil Janukovyč konečně k jednání s opozicí. Dva měsíce mlčel a vyčkával, čímž se mu mimo jiné podařilo úplně diskreditovat a oslabit opoziční lídry, kteří byli celou dobu nuceni odrážet nařčení z politického extremismu a nezodpovědnosti a protestujícím nedokázali nabídnout ani jedno

vítězství. Radikalizace ulice Janukovyče přinutila i k jiným ústupkům. Úřadující premiér Mykola Azarov podal demisi. Ukrajinský parlament 361 ze 450 hlasů zrušil 9 z 12 restriktivních zákonů. Nicméně paralelně s těmito „ústupky“ speciální policejní jednotky Berkut pokračují v brutálních zásazích proti demonstrantům na jihu a východě Ukrajiny, zatý-

kání aktivistů v regionech neustává a ukrajinská vláda přijímá rozhodnutí o několikanásobném navýšení stavu jednotek Berkut a Hryfon, rozšíření jejich pravomocí a o nákupu munice pro ministerstvo vnitra.

Po sociálních sítích se šíří výzvy k ničení majetku představitelů Janukovyčova režimu a v „případě potřeby i k jejich likvidaci“.

Foto Vlad Sodel

Zákon o amnestii

➤ Dne 29. ledna ukrajinský parlament pod tlakem Viktora Janukovyče přijímá zákon o amnestii účastníků protestů, na základě kterého je propuštění „zajatců režimu“ podmíněno uvolněním administrativních budov obsazených demonstranty. Zákon je

však napsán tak, že pod amnestii spadají i příslušníci ozbrojených složek, úředníci a politici odpovědní za brutální potlačování protestů. Dne 2. února už prokuratura uzavírá vyšetřování zásahu policie proti demonstrujícím studentům dne 30. listopadu.

Dne 15. února aktivisté Majdanu částečně rozebírají barikády na ulici Hruševského a uvolňují Kyjevskou městskou státní administraci. Generální prokurátor Viktor Pšonka slibuje, že do měsíce propustí 268 zadržených.

Foto Vladyslav Musiienko

Pravý sektor

➤ O Pravém sektoru se svět dozvěděl 19. ledna, kdy se toto neoficiální spojení nejradikálnějších ukrajinských pravicových stran přihlásilo k odpovědnosti za násilné útoky. Došlo k nim při demonstraci proti přijetí restriktivních zákonů z 16. ledna. Je otázkou, zda mladíci s Molotovovými koktejly opravdu patřili k tomuto seskupení, každopádně přihlášení se k zodpovědnosti přineslo Pravému sektoru mediální slávu a důvěru ukrajinských demonstrantů. Pravý sektor se stal tak trochu nezaslouženě symbolem kyjevského Euromajdanu, nehledě na to, že byl pouze jeho malou součástí. Jeho členové tvořili jednu z více než třiceti setnin kyjevské Sebeobraný. K propagaci Pravého sektoru pomohla i ruská média, pro která maskovaní ozbrojenci byli tím nejlepším obrazem banderovské opozice, která „svrhla legitimního prezidenta Ukrajiny a silou převzala moc v Kyjevě“.

Z Dmytra Jaroše, tichého a vyrovnaného lídra Pravého sektoru, se během krátké chvíle stal jeden z nejpobláznějších představitelů ukrajinské opozice. Opozice, která nejedná s režimem, nepodává tyrani ruku a nevěří ve složitá jednání a kompromisy.

Tento obraz se ale začal rozpadat, když po útěku ukrajinského prezidenta přinesla média informaci o tom, že 20. února, kdy v ulicích Kyjeva umírali lidé, se Dmytro Jaroš s Janukovyčem setkal. Obsah více než hodinové schůzky okomentoval několika větami.

Pravý sektor svými činy začal diskreditovat ukrajinskou revoluci a potažmo i novou ukrajinskou vládu. Kromě svévolného přivlastňování si majetku politiků na útěku by jako příklad za všechny mohly sloužit záběry, které odvysílala snad všechna světová mé-

dia a na kterých jeden z regionálních vůdců Pravého sektoru Oleksandr Muzyčko alias Saško Bilyj se zbraní v ruce vyhrožuje prokurátorovi. Kremelská propaganda měla důkaz o chování banderovců na Ukrajině a mnozí Ukrajinci nabyli dojmu, že se jedná o provokatéry ve službách Moskvy.

Poté, co začala válka na východě Ukrajiny, přesunul se tam i Pravý sektor. Časem se dokázal zbavit těch nejradikálnějších článků, jako je hnutí Patriot Ukrajiny, které se podle odborníka na ultrapravicovou radikální hnutí v Evropě Antona Šechovcova zabývalo tím, že poskytovalo tzv. kryšu, tedy ochranu před jinými kriminálními gangy a státními orgány. V podzimních volbách se do ukrajinského parlamentu dostali dva členové Pravého sektoru: Dmytro Jaroš a Boryslav Bereza.

Začátek války ve městě

➤ Dne 18. února Sebeobrana Majdanu směřuje k ukrajinskému parlamentu. Opozice požaduje vrátit ukrajinskou ústavu do podoby z roku 2004, a tím výrazně omezit kompetence prezidenta. Do cesty se jim postaví pořádkové síly. Poté, co se demonstranti pokusí silou prorazit policejní kordon v ulici Hruševského, policie nasazuje proti demonstrantům gumové projektily, slzný plyn,

ohlušující granáty a vodní děla. Ti zas po policii házejí Molotovovy koktejly a dlažební kostky, zapalují pneumatiky. Povstalci opět obsazují budovu Kyjevské městské státní administrace. V ulicích se objevují obrněné transportéry, střechy okolních budov obsazují těžkooděnci. Je odpojena televizní stanice 5 kanál a zastaveno metro. Dopravní policie nepouští do centra žádná auta. Je podpálen Dům

odborů, kde sídlil štáb Sebeobran, ale také nemocnice. V ulicích znovu rostou barikády. Představitelé opozice odjíždí k Janukovyčovi vyjednávat. Ve dvě hodiny ráno sdělují, že se s Janukovyčem na ničem nedomluvili. Nad ránem přijíždí na pomoc demonstrujícím několik autobusů ze Lvova a Ivano-Frankivska. Střety si vyžádají asi dvacet mrtvých a několik set zraněných.

Antiteroristická operace

Foto Vlad Sodel

➤ Dne 19. února ministr vnitra Zacharčenko prohlašuje, že necítí odpovědnost za smrt lidí, a Státní bezpečnost Ukrajiny zahajuje vyšetřování ve věci pokusu o státní převrat a spouští tzv. antiteroristickou operaci. Mezi tím už nákladní auta začínají vyvážet cennosti z privátního sídla ukrajinského prezidenta z Mežyhirja. K večeru Janukovyč odvolá velitele generálního štábu Volodymyra Zamanu a nahradí

ho loajálnějším Jurijem Iljinem. Města v západních a centrálních oblastech Ukrajiny povstávají. Demonstranti obsazují státní instituce, policii, prokuratury i budovy státní bezpečnosti. V Charkovské, Dněpropetrovské a Záporožské oblasti vycházejí desítky tisíc lidí do ulic. Janukovyč se s opozicí domluví na příměří.

Foto Vladyslav Musiienko

Černý čtvrtek

➤ Dne 20. února protestující neočekávaně zahájili protiútok a vytlačili Berkut za vnější perimetr Majdanu. Tento den zemře nejvíce lidí. Jak se ukáže později, v ulicích se objeví lidé v uniformách, kteří střílejí jak na demon-

stranty, tak i na příslušníky silových složek. Ministerstvo vnitra i obrany vyhrožují použitím zbraní. Předseda Kyjevské městské státní administrace Volodymyr Makejenko prohlašuje, že vystupuje ze Strany regionu, a na-

řizuje znovuspustit kyjevské metro. Majdan je opět zaplněn lidmi. Někteří členové Strany regionu opouští Ukrajinu. Během dne se schází ukrajinský parlament a přijímá rozhodnutí o zastavení antiteroristické akce.

Foto Vladyslav Musiienko

Nutný kompromis, který se ukáže být zbytečný

➤ Dne 21. února v noci padlo nejvíce památníků Lenina v historii Ukrajiny. Zástupce náčelníka generálního štábu Jurij Dumanskij odstupuje z funkce. Později potvrdí, že Viktor Janukovyč plánoval použít proti demonstrantům armádu. Do Kyjeva přijíždějí další autobusy s demonstranty ze západních oblastí Ukrajiny. Za přítomnosti ministrů zahraničí Polska, Německa, Francie a Ruské federace uzavře ukrajinský prezident s opozicí smlouvu, ve které se zavazuje podepsat zákon o změně ústavy, tj. vrátit ji do podoby z roku 2004, čímž by předal velkou část svých pravomocí ukrajinskému parlamentu, a opozice zase, že jej na oplátku nechá ve funkci ještě rok – do prosince 2014. Po uzavření dohody mezi opozičními lídry a Janukovyčem, která byla Ukrajincům předkládána jako nutný kompromis, šéfredaktorka týdeníku Dzerkalo tyžňa Julie Mostova v jednom ze svých článků napsala: „Majdan vládě neodpustí mrtvé. Voliči neprominou ‚lídrům‘ opozice jejich slabost. Půl tuny prolité krve jen proto, aby si pu-

berťáci mohli pohrát s parlamentními kompetencemi ústavy z roku 2004, a Janukovyč měl čas olízat si rány... Majdan – to je povstání lidí proti státnímu mechanismu, který nevykonává své funkce: kde prezident nereformuje, ale inkasuje; kde policie nechrání, ale vydírá; kde soudy nehledají pravdu, ale prodávají rozsudky; kde prokuratura nevyšetřuje, ale předem odsuzuje. Lid se rozhodl zbavit se svrabu, a oni mu nabízejí přerozdělení kompetencí mezi parazity a šanci na koupel v prosinci?“

Majdan však opoziční lídry za podepsání této smlouvy vypíská a požaduje okamžité odstoupení Janukovyče. A Janukovyč ještě téže noci utíká z Kyjeva. Ve dnech 18. až 21. února umřelo v ulicích Kyjeva 117 lidí a více než tisíc jich bylo zraněno.

Parlament vrací v platnost ústavu z roku 2004 a odvolává z funkce ministra vnitra Vitalije Zacharčenko. Sebeobrana Majdanu přebírá pod svou kontrolu parlament, budovu vlády, Administraci prezidenta a jiné vládní budovy.

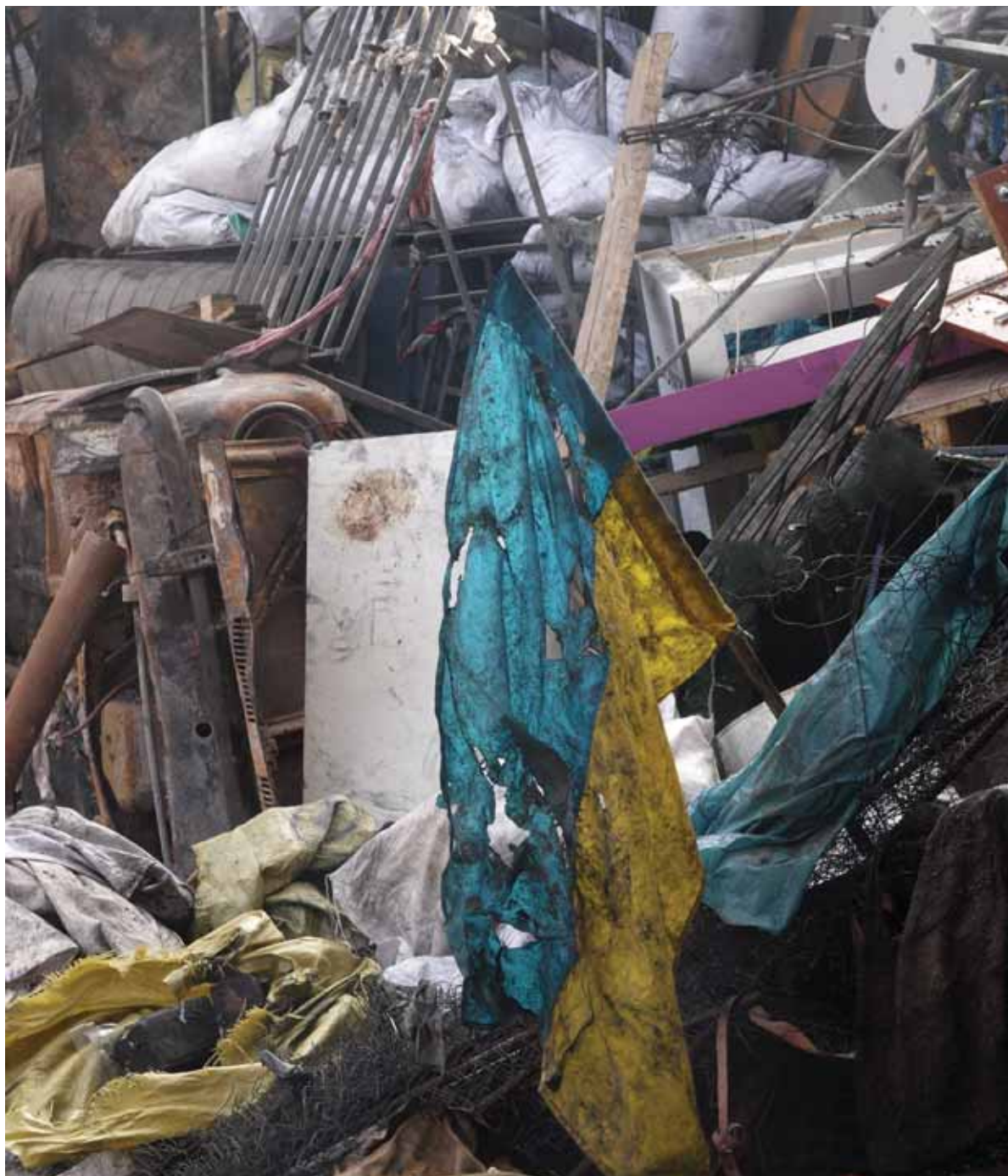

Foto Piotr Andrusieczko

Trochu vynucené odstoupení z funkce prezidenta

➤ Dne 22. února odstupuje z funkce předseda parlamentu Volodymyr Rybak. Parlament zbavuje funkce také Viktora Janukovyče a vyhlašuje nové prezidentské volby na 25. května. Rozhodnutí, které přijímá, počítá s tím, že se Janukovyč sám vzdal své funkce. Předsedou parlamentu je zvolen Oleksandr Turčynov, který

je zároveň pověřen výkonem funkce prezidenta. Viktor Janukovyč z Charkova vzkazuje, že postup parlamentu je nezákonný a že z funkce se odstoupit nechystá. Události v Kyjevě nazývá banditismem a státním převratem. V poledne už Sebeobrana přebírá kontrolu i nad jeho soukromým sídlem Mežyhirja. Celý den tam

proudí zástupy lidí, aby si prohlédli „muzeum korupce“, jak jej nazývají žurnalisté. V Charkově probíhá tzv. sjezd separatistů, kde je očekáván rovněž prezident. Ten tam už ale nedorazí a sjezd se rozejde. Téhož dne opouští vězení Julie Tymošenková. Majdan ji ale přijímá velice vlažně.

Foto Piotr Andrusieczko

Muzeum korupce

➤ Mežyhirja. Dnes už bývalé soukromé sídlo Viktora Janukovyče, které se nachází ve vesnici Novi Petrivci u Kyjeva. Od roku 1935 až do roku 2007 patřilo státu. Viktor Janukovyč rezidenci obýval jako premiér Ukrajiny už od roku 2002. V roce 2007 ji privatizoval. Později o této přepychové rezidenci s golfovým hřištěm, jachtou, jezdeckým klubem, střelnicí, tenisovými kurty, domky pro hosty i služebnictvo a jinými atrakcemi přinesl řadu reportáží

nezávislý internetový server Ukrajinska pravda. Mežyhirja se rozkládá na ploše 140 hektarů, sídlo je ohrazeno pětmetrovým plotem o obvodu 54 kilometrů. V době, kdy Janukovyč ukazoval novinářům své skromné socialistické byty a domky, už dávno za státní peníze rekonstruoval a bydlel v tomto symbolu korupce „prezidentských rozměrů“. Rezidence byla střežena speciálními jednotkami ukrajinské policie. Nebyla to však jeho jediná rezidence. Podle

Tafany Čornovil si Janukovyč stavěl další veliký palác na Krymu, na mysu Aya. Velkolepost, se kterou se tam stavělo, byla podle jejích slov nepředstavitelná. Čornovil objevila ještě jednu rezidenci Viktora Janukovyče, oficiálně napsanou na jednoho z nejbližších lidí prezidenta – podnikatele a poslance za Stranu regionů Jurije Ivaňuščenka. Dne 23. února bylo rozhodnutím ukrajinského parlamentu sídlo Mežyhirja opět převedeno na stát.

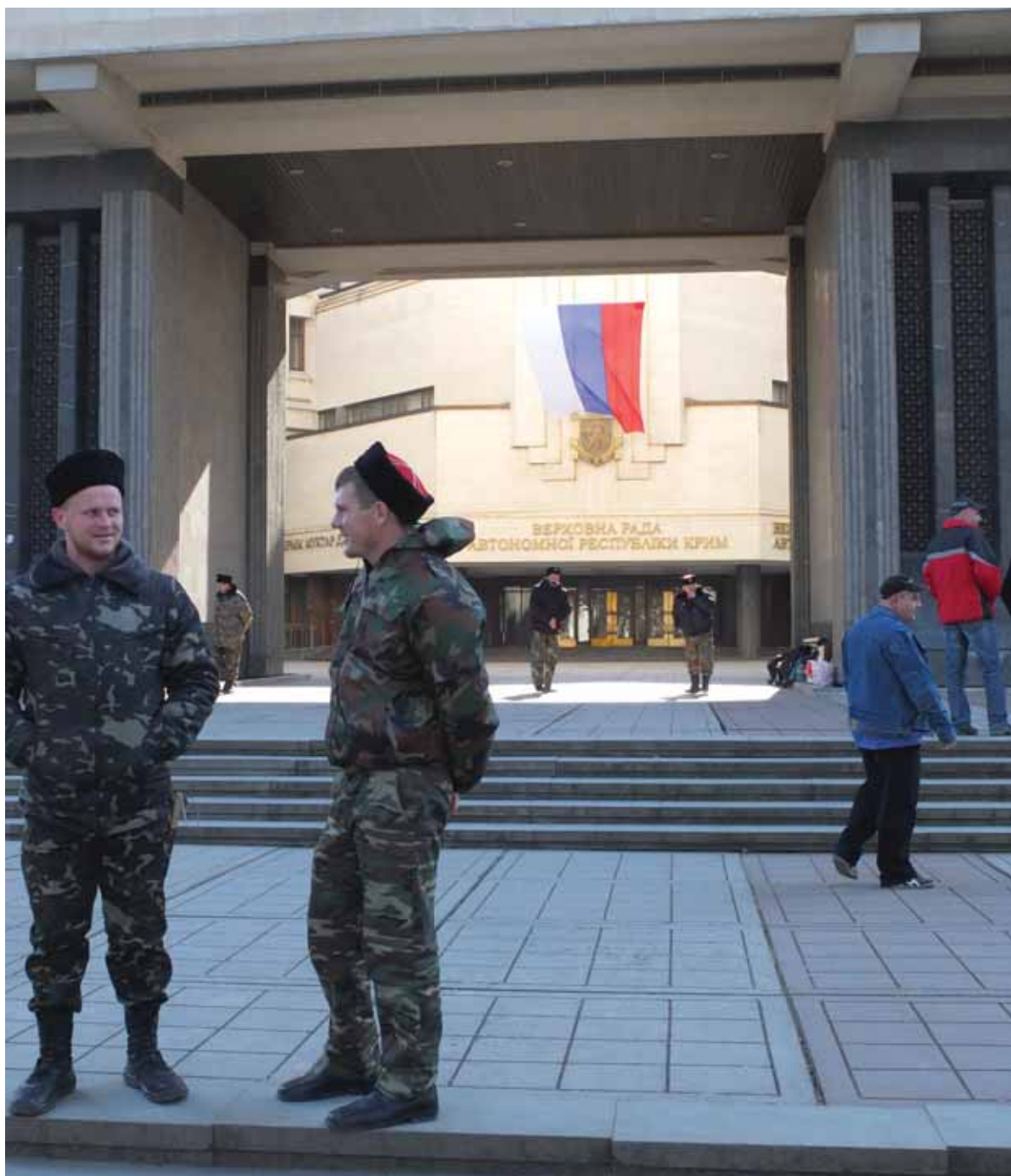

Foto Piotr Andrusieczko

Začátek krymské odysey

➤ Dne 27. února neznámí ozbrojenci obsadili budovu Nejvyšší rady Krymu a Úřad vlády Autonorní republiky Krym v Simferopolu. Nad oběma budovami zavlála ruská vlajka.

Téhož dne byl na uzavřeném zasedání krymského parlamentu zvolen premiérem člen strany Ruská jednotka Sergej Aksjonov, známý v kriminálním světě pod přezdívkou Goblin. Ministr vnitra Ukrajiny Arsen Avakov oznamuje, že ruské jednotky obsadily krymská

letišť. Podle předsedy parlamentu Oleksandra Turčynova chce Rusko zopakovat v Krymu „abcházský scénář“. Poloostrov zaplnili tzv. zelení muži v uniformách bez insignií a označení, jejichž úkolem bylo blokovat ukrajinské vojenské jednotky. V tom jim pomáhala tzv. Sebeobrana Krymu, vytvořená z proruských aktivistů, „kozáků“, „pravoslavných“ a také bývalých příslušníků speciální jednotky Berkut, která byla ministrem vnitra Ukrajiny

jen pár dní předtím rozpuštěna. Právě Sebeobrana Krymu nese odpovědnost za projevy banditismu na poloostrově, ale také za únosy a mučení místního především krymskotatarského obyvatelstva. Dne 3. března byl unesen Rešat Ametov, který byl nalezen mrtev o dva týdny později. Dne 17. března byl unesen Abu Jusuf, později vyhoštěný z Krymu. A 20. března je unesen Nuri Sulejmanov...

Foto Piotr Andrusieczko

Domino

➤ Nepokoje se přesunou i na východ Ukrajiny. Dne 26. února lidé se stužkami sv. Jiří vyvěsí u městské rady v Charkově ruskou vlajku. Dne 1. března už dochází k útokům na aktivisty Euromajdanu. Proruské akce probíhají i v Doněcku a jiných městech Východní Ukrajiny. Dne 2. března obsadí budovu Oblastní státní administrace v Luhaňsku účastníci shromáždění, které si říká Ruské jaro. Asi čtyři sta lidí, kteří před budovou demonstrují pod ruskými pra-

pory, žádá Putina o vojenskou pomoc. Dne 14. března v Charkově po konfliktu mezi proruskými a proukrajinskými demonstranty zemřou dvě osoby a pět jich je zraněno. Proruské demonstrace i obsazování administrativních budov pokračuje v Doněcku, Oděse, Charkově i Luhaňsku, stejně jako vyvěšování ruských vlajek.

Dne 1. března prezident Ruské federace Vladimír Putin žádá Radu federace o nasazení ruských vojáků na

Ukrajíně „až do chvíle normalizace společensko-politické situace v zemi“. Rada federace žádost schvaluje. Téhož dne už ale nově zvolený premiér Krymu Aksjonov prohlašuje, že vjezd na Krym stejně jako i jiné důležité objekty jsou pod ochranou příslušníků Černomořské flotily Ruské federace. Dne 6. března přijímá krymský parlament rozhodnutí o připojení Krymu k Ruské federaci. Pro mělo hlasovat 78 z 81 poslanců.

Foto Piotr Andrusieczko

Referendum na Krymu

➤ V neděli 16. března proběhlo na Krymu referendum. Nejdříve bylo naplánováno na 25. května, později bylo datum jeho konání přesunuto na 30. březen, aby nakonec bylo realizováno už 16. března. Příčinou byl patrně silně negativní postoj, který zaujali nejen představitelé Západu, ale také ne zcela jistá podpora krymského obyvatelstva. Na Krymu žije více než 58 procent Rusů, a jak Ukrajinci, tak Krymští Tataři jsou tu v menšině. Ale podle posledních předokupačních sociologických prů-

zkumů si Krym jako součást Ukrajiny přálo 40 procent jeho obyvatel, jako součást Ruska 38 procent. Pro samostatnost Krymu se vyslovilo necelých 10 procent obyvatel. Poměr sil byl velmi křehký, ale byl tu ještě jeden faktor, který silně ovlivňoval situaci – politicky velmi aktivní a proukrajinskí Krymští Tataři, kteří měli silné historické důvody proti připojení Krymu k Rusku.

Referendum bylo pořádáno v rozporu s ukrajinskými zákony a se zvláště formulovanými otázkami,

které nepočítaly s možností zachování dosavadního stavu. Voliči se mohli rozhodnout pouze mezi připojením Krymu k Rusku nebo rozšířením autonomie v rámci Ukrajiny. Podle místní vlády podpořilo připojení Krymu k Ruské federaci 97,5% hlasujících.

Už druhý den prezident Ruské federace Vladimír Putin vydává dekret, kterým uznává Krym jako nezávislý stát, a podepisuje se Sergejem Aksjonovem smlouvu o připojení Krymu k Ruské federaci.

Foto archiv Dmytra Tymčuka

Informační vakuum

➤ Teprve 25. března (téměř měsíc po začátku událostí na Krymu) Kyjevský obvodní správní soud rozhodl o pozastavení vysílání čtyř ruských televizních kanálů – Prvního kanál, RTR, NTV a Rosija 24 – na území Ukrajiny. Do dvou dnů zastavilo vysílání ruských kanálů 90 procent operátorů. Celou dobu byla polovina Ukrajiny „masírována“ ruskými propagandistickými sdělovacími prostředky a dezorientována mlčením Kyjeva. Nejhůře situace vypadala v době, kdy ruské jednotky obsadily Krym a odřízly jej od kontinentální Ukrajiny fyzicky i informačně. Prakticky okamžitě bylo na Krymu zastaveno vysílání ukrajinských médií. Asi po dvou týdnech oznámila nevládní organizace Centrum vojensko-politického výzkumu, že od 2. března zahajuje činnost občanské hnutí Informační odpor, které si rozhodlo sledovat a informovat o situaci na Krymu a později i na východě Ukrajiny. Pro mnohá média i obyčejné

uživatelé internetu to byla jediná možnost, jak získat informaci, kterou nebylo potřeba ověřovat.

Zprávy od Dmytra Tymčuka se na Facebooku začaly objevovat na začátku března. O měsíc později už byly překládány, opět dobrovolníky, do angličtiny, polštiny, litevštiny, francouzštiny. Ruská média zpočátku zpochybňovala existenci samotného Dmytra Tymčuka, který je koordinátorem Informačního odporu. Dmytro Tymčuk ale není vymyšlená osoba a mezi odborníky v oboru je známý. Vystudoval Fakultu žurnalistiky na Vysoké vojensko-politické škole ve Lvově, jako vojenský žurnalista sledoval činnost ukrajinského kontingentu v Iráku i Kosovu. Má velmi dobré kontakty v armádě a je to odborník, který dokáže odhadnout, která informace se může a která z bezpečnostních důvodů nesmí zveřejňovat. Na Ukrajině patří k nejsledovanějším osobám na internetu. Ve svých facebookových postech, ze

kterých čerpala informace jak ukrajinská, tak i světová média, kritizoval jednání Kyjeva i Kremlu. Informační odpor supluje funkce státu. „To, čím se zabývá naše skupina, by měl dělat stát,“ říká Dmytro Tymčuk, „my zajišťujeme jen operativní informaci. A v podmínkách drsné konfrontace se sousedním státem by se měla vést i silná kontrapropaganda a měly by se provádět informačně psychologické operace. Samozřejmě ukrajinské speciální služby na to mají odpovídající strukturální sekce. Jenže ty jsou orientované především na práci ve válce a Ukrajina, jak je známo, dnes ve válečném stavu není.“

Informační odpor je další z dobrovolných, občanských, neplacených hnutí, které vzniklo po Maidanu a které nahrazuje nefunkční instituce státu. Dmytro Tymčuk je dnes poslancem ukrajinského parlamentu. V mimořádných volbách v říjnu 2014 kandidoval za stranu Lidová fronta premiéra Arsenije Jaceňuka.

Protiútok

➤ Dne 7. dubna proukrajinskí aktivisté rozeženou demonstraci separatistů v jihoukrajinském městě Mykolajiv. Téhož dne policie vytlačí proruské aktivisty z Charkovské oblastní státní administrace a speciální jednotka uvolní budovu Státní bezpečnosti v Doněcku. Dne 9. dubna obyvatelé Mykolajiva napadnou poslance za Stranu regionů Oleha Carjova, který přijede do města podpořit proruské aktivisty. Následně 10. dubna obyvatelé Záporoží začínají stavět blokposty u vjezdu do města, aby zabránili návštěvám proruských aktivistů z jiných regionů a také z Ruské federace.

Prozatím se jih Ukrajiny celkem úspěšně brání krymskému scénáři. Ani v Oděse ani v Chersoně se nepovedlo rozehrát separatistickou

kartu. Rusko se jako mírotvorce v této oblasti nemá moc čeho chytit. Nejenže tu nenašlo velké pochopení pro rozdělení Ukrajiny, ale ani „lidové vůdce“ typu Aksionov-Konstantinov, kteří byli k dispozici na Krymu. Jiná situace je ale na východě Ukrajiny, kde se místní politicko-podnikatelská elita rozhodla využít ruský scénář ve své vlastní šachové partii. Nejbohatší Ukrajinec Rinat Achmetov se objevil na scéně, když už situace v jeho rodném městě začala vypadat příliš vážně, ale kdy ještě bylo možné vstoupit do hry jako prostředník mezi kyjevskou vládou a rozhněvanými občany Doněcka. Na prostředníka se pasoval sám, když se snažil „uklidnit“ vášně protestujících. A okamžitě dokázal předložit i body k jednání. Jednalo se o ty samé otázky, které Kyjevu

předložila Strana Regionu a které až příliš nápadně připomínají návrhy, které přicházejí z Moskvy: jistá forma federalizace, právo na provedení místního referenda a samozřejmě ruština jako druhý státní jazyk. Svůj cíl v rozhovoru se separatisty Achmetov krátce a výstižně vysvětlil slovy: „Otázka odštěpení není cílem, ale prostředkem.“ A nebylo by to poprvé, kdy donbasská regionální elita použila tohoto „prostředku“ k prosazení svých zájmů. Nikdy jim nešlo o rozdělení Ukrajiny ani o připojení jejích východních oblastí k Rusku, ale o udržení si svých pozic na „svém území“ a o garance nedotknutelnosti. Tentokrát však vše dopadne jinak. Nakonec i Achmetov musí opustit svůj Donbas. Útočiště najde v Kyjevě.

Foto Piotr Andrusieczko

www.vv.gov.ua

Ukrajinská národní garda

➤ Neuvěřitelné příběhy o trestních výpravách krvelačných gardistů, podřízených pouze sobě samým a svému „banderovskému“ cítění a likvidujících „mírumilovné separatisty“ patřily mezi nejpobláznější náměty ruských televizních stanic už od konce Majdanu.

Ve skutečnosti Ukrajinská národní garda vznikla 4. listopadu 1991 jako státní silová složka, která měla být nasazena při výjimečných událostech, k podpoře pohraničních vojsk, ochraně státních hranic, důležitých objektů a měla se účastnit válečných operací ve spolupráci s ozbrojenými silami Ukrajiny. Důvodem jejího vzniku byl fakt, že po prohlášení nezávislosti Ukrajiny byla sovětská vojska, která se nacházela na jejím území, stále podřízená Moskvě. Proto se ukrajinské vedení rozhodlo vytvořit vlastní národní strukturu. Později Národní garda existovala paralelně s ozbrojenými silami Ukrajiny, které byly vytvořeny 6. prosince 1991 a jejichž základem byly jednotky sovětské armády.

Dne 11. ledna 2000 prezident Leonid Kučma zrušil Národní gardu a její personál, vojenskou techniku a funkce rozdělil mezi armádu a Vnitřní vojska Ministerstva vnitra Ukrajiny. Vedení Ukrajiny tento krok tehdy vysvětlilo tím, že Národní garda dubluje funkci armády a vnitřních vojsk, a že je proto zbytečná.

Po událostech na Majdanu a anexi Krymu byla 11. března 2014 na bázi Vnitřních vojsk MVU Národní garda obnovena. Hlavní příčinou tohoto kroku byla nutnost posílit silové složky v souvislosti s ruskou agresí.

Dnešní Národní garda jsou vlastně Vnitřní vojska MVU posílená těžkou technikou a personálem pro účast v bojích na východě Ukrajiny ve spolupráci s ukrajinskou armádou. Celkový početní stav Národní gardy dnes je 60 tisíc vojáků základní služby i vojáků z povolání.

Národní garda se stala rovněž platformou, kde se mohli organizovat účastníci Majdanu, kteří se rozhodli

jako dobrovolníci účastnit bojů na východě Ukrajiny. První dobrovolnický prapor Národní gardy byl zřízen 5. dubna 2014 a jeho početní stav byl 350 vojáků. Právě tento prapor společně s útvarům speciálního nasazení ministerstva vnitra Omega patřil mezi první jednotky vyslané v dubnu 2014 do Slovjanska, aby bojovaly s teroristy, kteří obsadili město.

Součástí Národní gardy Ukrajiny jsou v tuto chvíli tři dobrovolnické prapory:

- Prapor rychlého nasazení rezervistů generála Kulčyckého, který tvoří představitelé Sebeobraný Majdanu,
- Prapor speciálního určení rezervistů Donbas, velitelem kterého byl do zvolení poslancem legendární Semen Semenčenko,
- 4. prapor rychlého nasazení rezervistů Kruk, vytvořený z dobrovolníků z různých regionů Ukrajiny.

Foto Piotr Andrusieczko

Zelení mužičci II

➤ Dne 11. dubna se ve východoukrajinském městě Slovjansk objeví první „zelení mužičci“. Bezpečnostní rada Ukrajiny zahajuje antiteroristickou operaci na východě země. Lídr „lidových vzbouřenců“ Vjačeslav Ponomarjov žádá ruského prezidenta, aby do dění na Donbase zasáhl. Separatisté ve spolupráci s velkou částí příslušníků místní policie obsazují budovu Správy Ministerstva

vnitř Ukrajiny ve městě Horlivka. Dne 16. dubna jsou napadeny vojenské objekty ve městě Mariupol. Asi 300 lidí požaduje vydání zbraní. Útočníci použijí Molotovovy koktejly. Výsledkem střetů jsou tři mrtví, 13 raněných a 63 zadržených osob. Následující den 17. dubna je unesen poslanec za stranu Vlast městské rady v Horlivce Volodymyr Rybak. O několik dní později je nalezen mrtev. Separatisté

obsazují televizní vysílače a odpojují ukrajinské televizní kanály.

Dne 17. dubna prezident Ruské federace Vladimir Putin ve svém televizním vystoupení prohlašuje, že Rusové a Ukrajinci jsou jeden národ, který je dočasně rozdělen do dvou států. Jižní a východní Ukrajinu nazývá Novoruskem a naznačuje, že tuto oblast také „omylem“ dostala Ukrajina.

Děkuji za lekci

➤ Nebudu ještě jednou popisovat, co se dnes [28. dubna – red.] dělo v Doněcku – dá se to uvidět na videích a fotkách, v novinách. Řeknu jen jedno: po posledních událostech jsem začal věřit, že Rusko skutečně vždycky chtělo zničit ukrajinský národ, jak tvrdí ukrajinští nacionalisté.

Kaju se, dříve jsem o tom pochyboval. Nepovažoval jsem Hladomor za genocidu Ukrajinců, ačkoliv jsem chápal, proč Juščenko právě na takové formulaci trvá. Vždycky jsem ve vztahu k Rusku zastával umírněnější názory, než ukrajinští nacionalisté. Ale teď chápu, že jsem se mýlil. Děkuji za lekci.

Po tom, co jsem měl možnost vidět během posledních několika dnů, už nemám pochybnosti o tom, že Rusko nás vždycky chtělo zničit. Mořilo nás hladem, hubilo a asimilovalo, přičemž to dělalo zcela vědomě, a právě kvůli našemu ukrajinskému původu. Nepochybují o tom, protože jsem na vlastní oči viděl, jak se snažili někoho zabít jenom kvůli ukrajinské vlajce. Pochopil jsem, jak se to odehrávalo dříve – ve 30., 40., 50. letech v SSSR.

Dříve jsem si nemohl utvořit ucelenou představu, teď jsem to viděl sám, osobně, a já svým očím věřím. Teď už vím, že v sovětských dějinách není o banderovcích ani jedno pravdivé slovo. Chápu, jak z nich udělali zrůdy a jak o nich lhali, protože mám před očima živý příklad. Vidím, jak teď Rusko lže a chápu, že takto lhalo pořád. Je mi jasné, že všechno to, co bylo o Ukrajině napsáno v ruských knihách, všechno, co o Ukrajině můžete vidět v ruských filmech, jsou jenom lži a pomluvy. Když už jsou schopni tak obrátně lhát v době internetu, kdy jsou veškeré informace dostupné v síti, co říct o 30. a 40. letech? ITAR-TASS napsal, že v Doněcku nacionalisté zaútočili na antifašistickou demonstraci. Na celé dnešní proukrajinské demonstraci v Doněcku nebyl snad ani jeden člověk, který by mluvil ukrajinsky. Nebyly tu žádné jiné vlajky, kromě těch ukrajinských. Nešlo o potyčku fašistů a antifašistů, dokonce ani v tom zvráceném smyslu této konfrontace, jak ji chápe Ruská federace. Šlo o mlácení Ukrajinců ruskými neonacisty, přičemž Ukrajinci byli mláceni jenom pro svůj etnický původ. Etnická čistka.

**Denis Kazanskyj,
Doněck**

Zóna ruské demokracie

► Po anexi Krymu zaujali Krymští Tataři klidnou a spíše vyčkávací pozici. Koncem března, na posledním národním shromáždění, kterému se říká Kurultaj, bylo přehlasováno bojovnější křídlo a byla dosažena dohoda o určité, i když minimální formě spolupráce s novou vládou v Moskvě. Na Krym přijížděly delegace z Tatarstánu, které své muslimské bratry ujišťovaly o tom, že v Ruské federaci se jim povede mnohem lépe, nabízejí financování nových modliteben, a sám Vladimir Putin v telefonickém rozhovoru s Mustafou Džemilevem sliboval, že za rok udělá pro Krymské Tatary víc, než co pro ně udělala Ukrajina za posledních dvacet let. Samozřejmě zapomněl dodat, že ty největší překážky Krymským Tatarům nestavěl Kyjev, ale ruskojazyčné obyvatelstvo Krymu, což mu Mustafa Džemilev slušně připomněl.

Dne 22. dubna zakázala Ruská federace vstup na své území, a tím pádem i na Krym, lídrovi Krymských Tatarů Mustafovi Džemilevovi. Člověku, který celý svůj život věnoval návratu svého národa na Krym, a tím

se stal symbolem Krymských Tatarů. K tomu všemu stačila pouze jedna návštěva Džemileva v Simferopolu a vyvěšení ukrajinské vlajky na budově Medžlisu. Džemilevovi byl při výjezdu z Krymu předán protokol, který mu zakazuje vstup na území Ruské federace na dobu pěti let. Z protokolu nebylo jasné, která instituce jej vydala, chybělo razítko, podpis i důvod. A nepředávala mu jej ruská pohraniční policie, ale neznámý člověk v maskáčích. Ruská pohraniční policie se od tohoto protokolu ze začátku distancovala. Ale když se Mustafa Džemilev pokusil 3. května přestoupit z letadla Kyjev – Moskva na let Moskva – Simferopol, bylo mu oznámeno, že přece jen pro něj zákaz platí. To znamená, že za jeho vydáním nemohla stát jen loutková krymská vláda Sergeje Aksjonova, ale i oficiální Moskva. Mustafa Džemilev se musel vrátit zpátky do Kyjeva a odjet na Krym autem. Na nově vytvořených hranicích na něj čekalo několik tisíc Krymských Tatarů, kteří se jej rozhodli za každou cenu na Krym dostat, ale čekaly tam i ruské

speciální jednotky s těžkou technikou. Mustafa Džemilev se rozhodl nevyvolávat krvavý konflikt a vrátit se zpátky do Kyjeva. Podle Aksjonova není pochyb, „že se tento člověk snaží destabilizovat Krym na pokyn západních služeb“. Hned druhý den začali představitelé krymskotatarského Medžlisu dostávat od prokuratury upozornění, že páchají extremistickou činností, a předsedovi Medžlisu Refatu Čubarovovi bylo dokonce vyhrožováno, že pokud provokace nepřestanou, bude zlikvidován Medžlis.

Medžlis ale nemá žádnou registraci. Jedná se o tradiční představitelský orgán Krymských Tatarů, který je volen na sjezdu Kurultaj. Medžlis není ani občanské sdružení ani politická strana.

Dne 3. července při návratu z kontinentální Ukrajiny se už domů na Krym nedostal ani předseda Medžlisu Refat Čubarov. Také mu byl zakázán vstup do Ruské federace na dobu pěti let.

V září byl Medžlis vystěhován a soudním rozhodnutím mu byl zmražen majetek i účty.

Foto Ivo Dokoupil

Mustafa Džemilev

➤ Mustafa Džemilev je Qırımoğlu neboli syn Krymu. Krymský Tatar, disident, ochránce lidských práv, bývalý předseda Medžlisu a od roku 1998 poslanec ukrajinského parlamentu. Jako půlroční dítě byl v roce 1944 vysídlen s celou rodinou do Uzbekistánu. Za snahy o návrat svého lidu na Krym byl sedmkrát odsouzen a v ruských lágrech si odseděl 15 let. Několikrát držel protestní hladovku, ta nejdelší trvala 303 dní. Na Mustafu Džemileva neplatí chléb ani bič, a to je podle ředitele Institutu pro výzkum Blízkého Východu Ihora Semyvolosa důvod, proč právě tento 160cm vysoký muž s tichým hlasem Rusy tak dráždí. Tato deportace stála podle oficiálních statistik život každého čtvrtého Krymského Tatara. Jedním z jejích důsledků je i to, že dnes krymskotatarsky mluví jen 20 procent národa.

Foto Leniara Abibulaeva

„Za veřejný nesouhlas se sovětskou okupací Československa v roce 1968 jsem byl tři roky vězněn. Dnes mne prezident České republiky žádá, abych přijal anexi Krymu.“

Mustafa Džemilev

Oděská tragédie

➤ 2. května v důsledku střetů mezi proruskými separatisty a proukrajinskými demonstranty zemřelo v Oděse 46 osob. Téměř 200 lidí bylo zraněno.

Zpočátku se konflikt rozhořel v centru Oděsy, když proruští provokatéři napadli účastníky pochodu za jednotnou Ukrajinu. Existují důkazy, že ze strany proruských skupin došlo k provokacím a ke střelbě ze střelných zbraní na účastníky proukrajinské demonstrace.

Provokace a rvačky přerostly v pronásledování proruských separatistů, kteří se dali na útěk ke svému štábu v Domě odborových svazů na Kulikově poli, kde za neobjasněných okolností vypukl požár. V té době se tam nacházelo několik stovek separatistů. Vyšetřování, které dosud nebylo uzavřeno, ukazuje, že požár byl

s největší pravděpodobností založen uvnitř budovy, a nikoli zvenčí, jak tvrdí proruské síly. Podle názoru ukrajinské vlády bylo cílem provokací z 2. května realizovat v Oděse scénář známý z Doněcku a Luhansku, tedy ovládnutí města a vytvoření další proruské „lidové republiky“. V průběhu vyšetřování bylo zjištěno, že se oděských událostí aktivně zúčastnili občané Ruska a neuznané Podněsterské moldavské republiky.

Dále byly vyšetřováním odhaleny kontakty mezi separatisty a místní policií. Právě nečinnost a přímá podpora separatistů ze strany policie vedla podle vyšetřovatelů k eskalaci násilí a ke značným obětem na životech. Jeden z velitelů oděské policie Dmytro Fučedžij uprchl do Podněstří a dosud se skrývá před ukrajinskými orgány.

Foto Anton Volk

Foto Piotr Andrusieczko

Separatistická vzpoura v Mariupolu

➤ Dne 9. května, v Den vítězství ve Velké vlastenecké válce (které se slavilo za SSSR) se pokusily proruské síly zmocnit vlády v Mariupolu – klíčovém městě na pobřeží Azovského moře, které otevírá přístup z Ruska na Krym. Separatisté se navíc snažili zorganizovat v Mariupolu provedení nezákonného referenda o „sebeurčení Doněcké lidové republiky“, které se mělo konat 11. května. Asi 60 ozbrojenců se pokusilo obsadit místní oddělení policie, došlo k přestřelce. Separatisté vnikli do přízemí a do prvního patra budovy, zabarikádovali se a zahájili palbu z automatických zbraní na příslušníky Národní gardy, Bezpečnostní služby Ukrajiny a ozbrojených sil, kteří obklíčili budovu. Během bojů budova policejní stanice shořela do základů. V boji padl jeden

ukrajinský voják a bylo zlikvidováno bezmála 20 separatistů. Zbytek proruských ozbrojenců se rozprchl do obytných čtvrtí Mariupolu, zanechav na místě zbraně.

Hned poté vypukl v budově Mariupolské městské rady, v níž se nacházeli proruští separatisté, požár a do města vstoupila obrněná technika Ozbrojených sil Ukrajiny.

Z důvodu velkého počtu obyvatel Mariupolu, kteří se sešli v centru města k oslavě Dne vítězství, rozhodlo velení odvolat vojenskou techniku a vojenské jednotky z města, aby se zabránilo obětem na životech. Separatisté následně aktivizovali nepokoje ve městě, zapalovali automobily v ulicích a napadli vojenskou jednotku, rozmístěnou v okolí města. V noci začaly pogromy a rabování.

Až 13. června nad ránem zahájily speciální jednotky Ministerstva vnitra Ukrajiny a jednotky Národní gardy s podporou dobrovolnických praporů Azov a Dnipro operaci vyčištění Mariupolu od separatistů. Do večera byla operace úspěšně dokončena. Především byly zničeny opěrné body a štáby separatistů a znovu získána kontrola nad všemi obsazenými budovami. Separatisté se však ještě nějakou dobu snažili destabilizovat situaci ve městě. 14. června ráno zasáhli teroristé střelbou z granátometu vozidlo s ukrajinskými pohraničníky, při útoku 5 pohraničníků zahynulo.

Podle informací v tisku během nepokojů v Mariupolu zemřelo celkem 9 civilistů, 25 separatistů a 6 příslušníků ukrajinských ozbrojených sil.

Foto Piotr Andrusieczko

Dobrovolnické prapory

➤ Když krymský parlament obsadili ozbrojenci, nová ukrajinská vláda ještě ani nebyla kompletní. Jednotky ministerstva vnitra byly po událostech na Majdanu demoralizovány. Státní bezpečnost Ukrajiny byla nefunkční, v některých regionech ani nebylo jasné, zda nad nimi má Kyjev vůbec kontrolu. Ukrajinská armáda byla oslabená a bez ministra obrany a potřeba byla jistou dobu na obnovení bojových schopností.

Myšlenka zřídit dobrovolnické prapory, které by zabránily realizaci krymského scénáře na východní Ukrajině, vznikla v Dněpropetrovské oblasti, kterou v té době již řídil jeden z největších ukrajinských oligarchů Ihor Kolomojskij. Právě tam v dubnu 2014 vznikl prapor Dněpr. Ministr vnitra Arsen Avakov posléze nařídil zřídit podobné dobrovolnické prapory ve všech oblastech Ukrajiny.

Zřízení těchto praporů pomohlo stabilizovat situaci ve většině oblastí Ukrajiny a kontrolovat boj s prorus-

kými teroristickými skupinami na jihu a východě Ukrajiny.

Paralelně se dobrovolnické prapory začali zřizovat i v ukrajinské armádě a Národní gardě. Dobrovolnické prapory se dělí na několik typů, s ohledem na to, pod jaký resort spadají:

Prapory územní obrany Ministerstva obrany Ukrajiny se zřizují v každé oblasti na základě mobilizačního plánu Generálního štábu ozbrojených sil Ukrajiny. Důstojníky těchto praporů jmenuje do funkce ministerstvo obrany a příslušníky praporu jsou dobrovolníci a povolání záložníci, kteří projdou výcvikem v armádních centrech. Jedním z nejznámějších praporů tohoto typu je Ajdar – 24. prapor územní obrany Luhaňské oblasti. Do této chvíle bylo zřízeno 31 praporů tohoto typu.

Prapory speciálního určení Ministerstva vnitra Ukrajiny jsou podřízené správě ministerstva vnitra v každé z oblastí Ukrajiny. Mezi nejznámější prapory tohoto typu patří Dněpr ne-

bo Azov. Do této chvíle bylo zřízeno 33 praporů a rot speciálního určení. Zároveň prapor Azov, který postupně přerostl v pluk a byl ozbrojen těžkou technikou, protože odpovídá za obranu jedné z nejdůležitějších částí fronty poblíž Mariupolu, byl převeden pod Národní gardu.

Rezervní prapory Národní gardy Ukrajiny sehrály při realizaci antiteroristické operace roli bojové avantgardy. Už v dubnu po zřízení prvního praporu, složeného z dobrovolníků Sebeobran Majdanu, byla tato jednotka vyslána do separatisty obsazeného Slovjanska. V této chvíli v rámci Národní gardy existují tři dobrovolnické prapory, včetně známého praporu Donbas.

Mimo tyto prapory existuje ještě Dobrovolnický ukrajinský sbor Právěho sektoru, který se účastnil bojů o Doněcké letiště. Ale i on byl v listopadu 2014 integrován do Ozbrojených sil Ukrajiny.

Foto Piotr Andrusieczko

Nezákonná referenda v Doněcké a Luhanské oblasti

➤ Dne 11. května proběhla v některých okresech Doněcké a Luhanské oblasti nezákonná referenda o statusu Doněcké lidové republiky a Luhanské lidové republiky. Referenda byla iniciována separatisty a uskutečněna v rozporu s ukrajinskou ústavou. Referenda a jejich výsledky nebyly uznány ukrajinskou vládou ani Evropskou unií a USA.

V referendu byla položena jediná otázka: „Podporujete deklaraci o vyhlášení nezávislosti Doněcké (Luhanské) národní republiky?“.

Podle údajů separatistů byla volební účast v Doněcké oblasti 74,87%. Pro hlasovalo 89,07%, proti 10,19%. Podle sdělení luhanských separatistů podporilo nezávislost Luhanské národní republiky 96% voličů, proti hlasovalo 3,8% při celkové volební účasti 75%. Neexistují však žádná svědectví, jež by potvrdzovala pravdivost těchto informací. Žádná mezinárodní organizace, ani OBSE a Rada Evropy, nevyslala své oficiální pozorovatele. Ani Ruská federace nevyslala na referenda žádné oficiální pozorovatele.

Volební lístky neměly ochranné prvky, byly vytisknuty na obyčejném papíře, docházelo k tomu, že jedna osoba hlasovala několikrát bez omezení nebo hlasovala současně v několika volebních okrscích. Řada hlasovacích míst se nacházela na volném prostranství v parcích a na náměstích, zatímco do ukázkových volebních místností byli hromadně sváženi zaměstnanci komunálních služeb, aby byl vytvořen „obrázek“ fronty voličů pro televizní vysílání. Navíc existují svědectví, že při hlasování v referendu nebylo nutné předkládat doklad totožnosti a dokonce se nevyžadovalo ani to, aby volič byl občanem Ukrajiny nebo měl bydliště v Doněcké oblasti. Existují také svědectví o tom, že značný počet vyplněných hlasovacích lístků byl připraven předem. Při hlasování přitom v každé volební místnosti stály osoby ozbrojené samopaly.

Po referendu, 12. května „předseda vlády“ samozvané DLR Denis Pušilin prohlásil Doněckou lidovou republiku za suverénní stát a požádal Ruskou

federaci, aby „zvážila otázku připojení Doněcké lidové republiky k Ruské federaci“. Také bylo učiněno prohlášení o tom, že DLR si přeje spojit se s Luhanskou lidovou republikou. „Vláda LLR“ totiž 12. května rovněž vyhlásila nezávislost Luhanské lidové republiky. 24. května LLR oznámila spojení s DLR a vznik „Novoruska“ s tím, že k „novému státu“ by se v budoucnu měly připojit Oděská, Mykolajivská, Chersonská, Záporožská, Dnipropetrovská a Charkovská oblast Ukrajiny. Posléze se DLR a LLR několikrát „spjovaly“ a „rozdělovaly“ a na jejich území čas od času vznikaly další „lidové republiky“ – například v Horlivce nebo ve Stachanovu.

Generální prokuratura Ukrajiny označila 15. května 2014 DLR a LLR za teroristické organizace. Dne 20. července 2014 vyzval prezident Ukrajiny Petro Porošenko OSN, aby prohlásila DLR a LLR za teroristické organizace. S podobnou prosbou se obrátil také na Kongres USA. Zatím tato otázka nebyla dořešena.

Zbývá málo času

**Vasyl Arbuzov,
Charkov**

› Byli jste někdy v dělnickém městečku na Donbasu? Můžete si představit, jak vypadá město, které zchudlo ze dne na den před čtyřiceti lety? Zkoušeli jste se někdy vžít do pětadvacetiletého kluka, který nikdy nebyl za hranicemi Doněcké oblasti? Nikdy neměl normální práci. Nedostal odpovídající vzdělání. Nemohl nic očekávat ani od svých rodičů.

Už celých šest měsíců je vystaven šílenému psychickému tlaku, jehož škálu si ani neumíme představit. Veškerá propagandistická mašinérie KGB (FSB) je zaměřena bezprostředně na něj. Ze všech stran je obklopen lží, právě pro něj byl vytvořen apokalyptický obraz světa, ve kterém chtějí jeho spoluobčané zničit vše, co je mu svaté. Žije ve strachu. Opravdu se bojí mýtického Pravého sektoru. V televizi mu vyprávějí o krvelačných bEnderovcích, v kostele celá léta poslouchá o útoku Západu na "Ruský svět" a internetové stránky třetí kategorie jej děsí evropskými gayi, kteří by ochotně znásilnili jeho dědečka – válečného veterána. A najednou dostane šanci zachránit situaci. Dostane naději zachránit sebe a svou rodinu – musí podpořit ideu vytvoření DLR [Doněcké lidové republiky].

Začínalo to nevinnými mítinky, starostlivě organizovanými Stranou regionů a komunisty pod vlajkami Ruské federace. Pak to začalo nabírat obrátky, za několik týdnů už fasoval samopal a teď má hájit ideu, která mu byla všřípena a které upřímně věří. Nejsem si jistý, zda ho za to lze nenávidět, zbavit ho jeho jména a zabít. Není to žoldák, není to voják jiného státu. Je to jen obyčejný kluk, kterému příliš dlouho lhal. Jeho vina je jenom v tom, že se narodil do zdevastované země, na místě, kde regionální elity nedovolily jemu ani jeho městu rozvoj. Je pouhým rukojmím země, v níž žijeme.

Přestaňte urážet příznivce DLR, nešířte materiály o tom, že to jsou všichni bez výjimky zrůdy, opilci a feťáci. Je třeba přestat je vnímat jako nepřátele. Jsou to podvedení lidé. Myslíte si snad, že vás nikdo nikdy neoklamal? Musíme si uvědomit, že KGB tady rozdmychává občanskou válku. Osmdesát procent separatistických ozbrojenců jsou dnes cizí žoldáci, kteří odjedou stejně rychle, jak přijeli. Nám tu zůstanou lidé zdeptaní žalem, lidé, kteří budou volat po pomstě. Na jakákoliv vysvětlení už bude pozdě.

Petro Porošenko zvolen prezidentem Ukrajiny

➤ Dne 25. května se na Ukrajině konaly prezidentské volby. Tyto volby se staly výchozím bodem konstituování nových orgánů státní moci po „revoluci důstojnosti“. Právě ony měly být potvrzením toho, že ukrajinská společnost je schopna začít budovat novou Ukrajinu bez ohledu na trvající ozbrojený konflikt s Ruskem. Ruské vedení a proruské separatisté chápali, že v případě úspěšného provedení voleb nového prezidenta Ukrajiny, padne jejich hlavní propagandistické paradigma, které spočívalo v tom, že „po převratu v Kyjevě stát Ukrajina přestal existovat, Ukrajina nemá žádné vedení státu, a vlády na někdejší ukrajinském území se zmocnili fašisté.“

Proto se po celé předvolební období proruské separatisté na východě a jihu Ukrajiny snažili destabilizovat situaci a realizovat scénář, který byl uplatněn v Doněcku a Luhansku. Oděská tragédie, separatistická vzpoura v Mariupolu, nezákonná referenda v Doněcké a Luhanské oblasti byly kulminacími vrcholy separatistických akcí. Rusko a proruské separatisté přitom počítali s maximální délkou prezidentské kampaně – nejdříve první kolo, za dva týdny druhé a potom dlouhotrvající počítání hlasů a dohadování o vítězi voleb. Pro Ukrajinu by to znamenalo téměř dva měsíce oslabené ústřední vlády, bez vrchního velitele a politického lídra, který by vyvažoval starý parlament, zvolený ještě v roce 2012.

Nehledě na to volby prezidenta 25. května proběhly úspěšně, transparentně a demokraticky. A co bylo v dané situaci důležité – prezident byl zvolen již v prvním kole. Petro Porošenko získal 54,70% hlasů, Julija Tymošenko – 12,81%, Oleh Ljaško – 8,32%, Anatolij Hrycenko – 5,48%.

Výsledky voleb znovu ukázaly, že Ukrajina není rozdělena na Východ a Západ, jak bylo neustále sugerováno ruskou propagandou. Sympatie voličů ke kandidátům nebyly rozděleny na „prozápadni“ versus „proruské“. Absolutní většina ukrajinských občanů ve všech regionech země hlasovala pro kandidáty, kteří usilovali o unitární demokratickou Ukrajinu s evropskou budoucností.

Bezprostředně po prezidentských volbách začala nová etapa formování orgánů státní moci, reforma ozbrojených sil a jiných silových struktur a zejména příprava na předčasné parlamentní volby, které měly dovršit přestavbu ústředních orgánů státní moci.

Foto Piotr Andrusieczko

Začátek obrany Doněckého letiště – Ukrajinští „kyborgové“

➤ V noci na 26. května se úderné skupiny ruských jednotek zvláštního určení zařazené do praporů Vostok a Oplot o celkovém počtu cca 300 ozbrojenců (za účasti jednotek zvláštního určení rozvědky generálního štábu ozbrojených sil Ruské federace (GRU), Federální bezpečnostní služby Ruské federace (FSB) a čečenských jednotek zvláštního určení) pokusily obsadit mezinárodní letiště v Doněcku. Doněcké letiště se mělo stát strategickým předmostím k postupu ruských vojsk na další ukrajinská území a vytvoření podmínek pro dislokaci ruského letectva. Ruské velení počítalo s tím, že se ukrajinské ozbrojené síly neodvážejí k otevřenému střetu v den voleb prezidenta Ukrajiny, aby zabránily další destabilizaci situace, ukrajinské velení však vydalo rozkaz zneškodnit protivníka.

V té době se nacházelo v oblasti letiště 150 příslušníků 3. pluku zvláštního určení Hlavní správy rozvědky Ministerstva obrany Ukrajiny z Kirovohradu. Právě oni s podporou vrtulníků a letounů Ozbrojených sil Ukrajiny provedli operaci, při níž bylo zneškodněno přes 140 ruských vojáků, včetně instruktora Centra zvláštního určení FSB RF Sergeje Ždanoviče.

Od toho dne se ruská vojska a proruští teroristé téměř každý den snaží útočit na letiště. Kromě 3. pluku zvláštního určení se na obraně letiště podíleli vojáci ze 72. a 93. mechanizované brigády a 95. a 79. aeromobilní brigády Ozbrojených sil Ukrajiny a také dobrovolníci z praporů Pravý sektor a OUN. Od července bylo celé letiště obklíčeno Rusy, což mimořádně komplikovalo možnosti zásobování ukrajinských vojáků jídlem, vodou

a střelivem. Přesto se ukrajinským vojákům podařilo prorazit „cestu života“ a zajistit rotaci a doplňování zásob.

Nejintenzivnější útoky na letiště začaly v září, hned po uzavření „příměří“. Ukrajinské obránce letiště sami separatisté nazvali „kyborgy“. Toto označení velmi rychle převzala i ukrajinská veřejnost. Každý den a každou noc ruší vojáci a proruští separatisté uskutečnili 3–4 útoky na letiště s použitím raketometů Grad, těžkého dělostřelectva, tanků a obrněných vozidel. A pokaždé utrpěli Rusové uprostřed nepřístupných ruin letištních terminálů velké ztráty.

V bojích o letiště zahynulo několik ukrajinských vojáků, včetně velitele roty 93. mechanizované brigády kapitána Serhije Kolodije a velitele bojové skupiny 3. pluku zvláštního určení nadporučíka Jevhena Podoljančuka. Obrana Doněckého letiště pokračuje.

Foto Iv Bogdan

Náš ukrajinský epos

➤ „Kyborgové“ na doněckém letišti jsou stejně jako Nebeská setnina prvním ukrajinským eposem, který jsme nikdy neměli. Přiznávám bez mučení: ještě donedávna jsem měl problém s kulturní identifikací. Všichni ti slepí banduristi, unyle vyprovázející čeledíny zrývat černozem ve mně za mých školních let nevyvolávali žádné velké návaly hrdosti ani mrazení v zádech. Když jsem se dostal k filmům s Bruceem Lee, jednoduše jsem všechnu tu veteš pustil z hlavy.

Později, když jsem začal jezdit do zahraničí, narážel jsem na to, že Ukrajinu, kterou znám já (s jejími spisovateli, malíři, hudebníky a obyčejnými bezvadnými lidmi), nikdo kolem mě nezná. Jistě, někdo věděl, že ten dražový chlápek, který zpívá s Madonnou, to je Žeňa Hutz z Obo-loně; ještě někdo další četl něco od Andruchovyče nebo Dereše, viděl obrazy Savadova nebo Rojtburda. Ale to je příliš úzký kruh. Ukrajina byla vnímána jako nějaká podivná země kdesi u Ruska, kde žijí dva boxeři, oba Klyčkové. A ještě je tam fotbalista, Ševčenko, který je prý také známým básníkem.

V postsovětských státech to je ještě horší. Zasludou nepřítele, který se nominoval do úlohy bratra, Ukrajincům po léta vnucovali stereotyp vyčuraného burana se zarudlou mordou, který má rád špek a hekavý smích.

Vždycky jsem věděl, že jsem Ukrajinec, ale tak docela jsem nechápal, co by to mělo znamenat a co s tím mám dělat. „Jsem Ukrajinec, nechci nic dělat a chci na to být hrdý“ - vzpomínáte si? Nikdy dřív by mě nenapadlo tisknout si k hrudi ukrajinskou vlajku, dokud se mi do rukou nedostala vlajka, proděravělá od desítek kulek.

Všechno se změnilo. Teď jsme Ukrajinci jako nikdy předtím. Jsme známí, silní, zcela seriózní a nyní už také věční, neboť máme svůj vlastní epos. Děkuji vám, kluci. Nová generace, kterou vychováme podle vašeho příkladu, bude k této zemi i k sobě v této zemi pociťovat něco úplně jiného. A ti rodiče, kteří vás mohli plácát po ramenou nebo spolu s vámi pít kávu z plechových hrnečků, rostou v očích svých dětí. Za což vám patří zvláštní poděkování.

**Matvij Nikitin,
Kyjev**

Teroristé sestřelili vrtulník Národní gardy Ukrajiny. Zahynulo 12 vojáků.

➤ 29. května poblíž Slovjanska sestřelili teroristé vrtulník Mi-8 Národní gardy Ukrajiny. Zahynulo 12 vojáků, včetně velitele správy bojové a speciální přípravy Národní gardy Ukrajiny

generálmajora Serhije Kulčyckého. Vrtulník zajišťoval dodávku potravin a vody na kontrolní stanoviště, které se nacházelo na hoře Karačun a mělo strategický význam pro ukrajinská

vojska blokuující Slovjansk, jenž byl v té době obsazen teroristy. Ukrajinský vrtulník byl sestřelen střelou z ruského samohybného protiletadlového raketového komplexu.

Teroristé sestřelili IL-76. Zahynulo 49 ukrajinských vojáků.

➤ V noci ze 13. na 14. června při přistávání na letišti v Luhansku teroristé sestřelili vojenský dopravní letoun IL-76 vzdušných sil Armády Ukrajiny, který převážel výsadkáře, techniku i potraviny. Mezi mrtvými bylo 9

členů posádky z Melitopolské aeromobilní brigády a 40 výsadkářů 25. dněpropetrovské výsadkové brigády. Příslušníci ukrajinské armády, kteří zahynuli v letadle u Luhanska, pocházeli z různých regionů východní Ukrajiny.

Jednalo se zejména o Záporožskou oblast, Doněck, Cherson, Oděsu, Charkov, Luhansk, Kirovohrad, Dněpropetrovsk, ale i jiné oblasti Ukrajiny.

Foto archiv

Píseň, která stála ministra křeslo

➤ 14. června proběhla před Velvyslanectvím Ruské federace v Kyjevě protestní demonstrace, kterou vyvolalo sestřelení ukrajinského letadla v Luhansku a smrt 49 ukrajinských vojáků. Část nejradikálnějších demonstrantů, kteří kladli vinu za tento incident na vedení RF, převrátila několik aut patřících pracovníkům ambasády a házela na území velvyslanectví kameny a dýmovnice. Ministr zahraničních věcí Andrij Deščycja, který přišel za demonstranty se žádostí, aby se uklidnili, zazpíval v jednu chvíli kvůli rozptýlení napětí populární vulgární popěvek charkovských fotbalových fanoušků Putin chujlo. Záznam na YouTube shlédlo více než 2 miliony diváků. Atmosféra se uvolnila a protesty nepřerostly v násilí, ale ministr zahraničních věcí byl posléze nucen vzdát se funkce. Dnes je Andrij Deščycja velvyslancem Ukrajiny v Polsku.

Foto Hryhorij Spodarek

Plynová válka

➤ 16. června v 9 hodin ráno ruský plynárenský podnik Gazprom pozastavil dodávky plynu na Ukrajinu. Tentýž den ukrajinská společnost Naftohaz podala u arbitrážního soudu ve Stockholmu žalobu proti Gazpromu se žádostí o stanovení spravedlivé tržní ceny plynu dodávaného Gazpromem na Ukrajinu. Žaloba rovněž obsahovala požadavek vymoci od Gazpromu přeplatek za plyn z roku 2010. Podle odhadu ukrajinské strany se jedná o částku zhruba 6 miliard dolarů. Ruský plynárenský podnik také podal ve

Stockholmu žalobu na ukrajinský Naftohaz, v níž požaduje po ukrajinském partnerovi uhrazení dlužné částky ve výši 4,5 mld. dolarů.

Pod tlakem Evropské unie podepsala v Bruselu Ukrajina a Ruská federace dočasnou smlouvu o dodávkách ruského plynu, ve které se Rusko zavazuje dodat Ukrajině ve čtvrtém kvartálu roku 2014 požadované množství plynu za cenu 378 dolarů za tisíc krychlových metrů plynu a v prvním kvartálu roku 2015 za cenu 365 USD.

Foto Andrej Bán

Foto Ivo Dokoupil

Podepsáno

➤ 27. června byla v Bruselu během summitu EU podepsána ekonomická část asociační dohody mezi EU a Ukrajinou. Za Ukrajinu ji podepsal prezident Petro Porošenko. Politickou část asociační smlouvy podepsal už 21. března ukrajinský premiér Arsenij Jaceňuk.

Stvrzení ekonomické části umožní odstranění naprosté většiny dovozních cel mezi EU a Ukrajinou (82,6% pro ukrajinskou stranu a 91,8% pro EU). Pro ostatní zboží bylo stanoveno přechodné období, které bude trvat od jednoho do sedmi let. Postupně se také budou sbližovat ukrajinské

a unijní normy a zjednoduší se přístup ukrajinského zboží na evropský trh.

Prezident Porošenko tuto smlouvu podepsal perem, kterým měl 29. listopadu 2013 podepsat ve Vilniusu asociační smlouvu Viktor Janukovyč.

Osvobození Slovjanska

➤ Už v prvních dnech dubna 2014 se město Slovjansk stalo bojištěm mezi separatisty a ukrajinskými silovými složkami. Ozbrojený konflikt začal v noci na 11. dubna 2014, když samopaly ozbrojení prorazili separatisté obsadili místní oddělení policie, kde vyvěsili vlajku Ruské federace. Ukrajinská vláda na to reagovala spuštěním tzv. antiteroristické akce (ATO), která začala 13. dubna. Do 25. dubna se ukrajinským jednotkám

podařilo obklíčit město, což přinutilo separatisty prorážet blokádu. Boje, které trvaly několik měsíců, způsobily ztráty na životech civilistů a vážně poškodily některé civilní objekty.

3. července 2014 zablokovaly síly ATO město Mykolajivka, kde zničily 6 opěrných bodů proruských separatistů a rovněž sklady se zbraněmi. 4. července bylo toto město úplně osvobozeno silami ATO. Zajato bylo více než 50 teroristů včetně jednoho

z velitelů s přezdívkou Skorpion. V noci ze 4. na 5. července opustili teroristé město Slovjansk. Podle tvrzení jednoho z nejznámějších velitelů separatistů Igora Girkina-Strelkova bylo toto rozhodnutí přijato kvůli „šetření energie“. Své síly separatisté předislokovali do města Doněck. Ústup teroristů dovolil ukrajinským jednotkám vstoupit do Slovjanska a zahájit humanitární misi.

Foto Iv Bogdan

Foto Ivo Dokoupil

Slovjanský deník: volonterzy

➤ Další týden naší mise. Pravidelně rozvážíme potraviny a léky tam, kde jsou nejvíce zapotřebí. Přebírají je dobrovolníci, volonterzy, jak se tady říká. Kde se vzali a kdo vlastně jsou a jak je jen nejlépe popsat? Představte si mraveniště a v tom mumrají statisčů mravenců je jich několik set s červenými šátky Ferdy Mravence na krku. Dělalí vše, co je potřeba, aby mraveniště dál a pokud možno bez problémů fungovalo. Během ostřelování i dlouhé měsíce po něm. Jsou mladí, dospělí i starší. Často sami žijí na hranicích nouze, spí po stanech nebo na zemi někde ve škole, ale jsou tam, kde je jich zapotřebí a to v pravou chvíli. „Stát, to jsme my, nikdo jiný,“ říká mi můj přítel Oleh, jeden z nich, majitel firmy zaměstnávající několik lidí, který už několik měsíců rozvází jídlo potřebným. A myslí tím, že stát to není nějaká anonymní insti-

tuce, která posílá pomoc, když přijde katastrofa. To tady na Ukrajině takto ani nefunguje, stát je tady spíše jen bandou úředníků parazitujících na cizí práci. Oleh tím myslí skutečnost, že stát tady nepomůže, musíme si pomoci sami, když je zle, stát to jsme teď my všichni a je to jen a jen na nás. A válka, ta hybridní nebo spíše utajená, která tady probíhá, vynesla na povrch tisíce lidí, jejichž srdce jsou otevřena cizím nářkům a pro něž je pomoc bližnímu přednější než vlastní pohodlí. Válka, stejně jako každá katastrofa, strhla z mnohých tváří závoj a ukázalo se, kdo je kdo. „Slovjansk se teď jakoby vyčistil, zůstali zde jen sami skvělí lidé,“ říká Oleh. Za pár týdnů oslavíme rok od počátku ukrajinské revoluce. A je to vlastně revoluce volonterů – těch hrdinů, kteří měsíce a měsíce s neuvěřitelným odhodláním zajišťovali chod tábora

na Majdanu, vařili, roznášeli teplý čaj a boršč na barikády, ošetřovali raněné a ukrývali je před policií. Těch, kteří teď pomáhají v nemocnicích ošetřovat vojáky nebo rozvážejí jídlo do sklepení na rozbombardovaných okrajích Doněcka. Kteří nebyli nikdy u politických jednání ani na tribunách, ale svou neústupností, pílí a obětavostí způsobili pád nenáviděného Janukovyčova režimu. Nikdy za svou práci nic nepožadují a jejich největší odměnou je naděje na slušný život ve slušné společnosti, kde zákony platí pro všechny a kde silnější nebo bohatší nemůže beztrestně terorizovat okolí. Národ, který má ve svých řadách takového občana, nemůžou v jeho cestě za svobodou zastavit ani Berkutovci ani ruské tanky nebo dobře placení teroristé. Je v této své touze neporazitelný.

Ivo Dokoupil, Slovjansk

НЕ ЗДАВАТИСЬ!
УКРАЇНА
ПЕРЕМОЖЕ!

БАТЬКІВЩИНА

Надія
САВЧЕНКО

Únos pilotky

➤ Únos nadporučice Nadiji Savčenkové z území Ukrajiny se stal jedním z nejpřesvědčivějších důkazů přímé účasti Ruské federace ve válce na Ukrajině. Nadija Savčenkova se účastnila bojů v Donbasu jako dobrovolnice v praporu Ajdar i když pořád zůstávala důstojnicí Ozbrojených sil Ukrajiny, kde sloužila jako navigátorka vrtulníku MI-24 16. samostatné brigády armádního letectva Pozemních sil ukrajinské armády.

Během bojů u vesnice Metalist u Luhansku byla Nadija zajata proruskými bojovníky. 19. června se na internetu objevilo video z výslechu, které Nadiju proslavilo a udělalo z ní jednu z nejznámějších ukrajinských hrdinek. Na dotaz vyslyšajících jak početné síly proti nim stojí, Savčenkova odpověděla slovy: "Myslíte si, že já to vím? Podle mě proti vám stojí celá Ukrajina."

22.června sestra Nadiji Savčenkové Vira, informovala o tom, že se s ní spojili separatisté s návrhem vyměnit její sestru za čtyři proruské bojovníky. V médiích se rovněž objevila informace, že Nadija byla převezena z Luhanska do Doněcka. Ale 8.července se najednou ukázalo, že Nadija Savčenkova se nachází ve vazbě ve městě Voroněž v Ruské federaci a že je obviněna ze zabití dvou ruských novinářů. Podle ruské strany byla Savčenko-va zadržena na území Ruské federace, když vydávajíc se za běženkyni překročila sama a nezákonně ukrajinsko-ruskou hranici.

Z jakého důvodu a jak mohla zajatá ukrajinská důstojnice překročit hranice, ruská strana nevysvětlila, stejně jako nevysvětlila ani to, jak Savčenkova mohla zabít ruské novináře v době, kdy už byla v zajetí.

Ani soudní proces se Savčenkovou nevybočil z nejlepších sovětských tradic – nařízené psychiatrické vyšetření, absence logiky, faktů i důkazů.

10. července se Ministerstvo spravedlnosti Ukrajiny obrátilo na Radu Evropy se žádostí o pomoc při osvobození Savčenkové, která se stala zajatkyní Ruské federace. Předseda Evropského soudu pro lidská práva požádal Ruskou federaci o vysvětlení okolností, které vedly k zadržení a vazbě Savčenkové na území RF, a vysvětlení důvodů, které bránily jejímu setkání s ukrajinským konzulem.

V říjnových volbách do ukrajinského parlamentu kandidovala Nadija Savčenkova za stranu Julie Tymošenkové Vlast. Byla zvolena a svou přísahu uskutečnila v písemné formě.

Foto Piotr Andrusieczko

Sestřelení malajsijského letadla

➤ 17. července v 16:20 sestřelili prorůští separatisté v Doněcké oblasti Boeing-777 patřící aerolinkám Malaysia Airlines, který letěl z Amsterdamu do Kuala Lumpur. Letadlo bylo podle všeho sestřeleno protiletadlovým systémem BUK M1, který byl na Ukrajinu dopraven z území Ruské federace. Tragédie si vyžádala 298 lidských životů. Mezi oběťmi bylo 193 občanů Nizozemska, 43 Indonésanů, 10 Britů. V letadle byli rovněž občané Belgie, Německa, Filipín, Kanady a Nového Zélandu.

SBU ještě téhož dne zveřejnila na

hrávky telefonických rozhovorů mezi separatisty, ze kterých vyplývá, že právě oni letadlo sestřelili. Podle SBU už dvacet minut po sestřelení letadla, v 16:40, jeden z lídrů proruských sil Igor Bezler alias Běs hlásil plukovníkovi Hlavní správy rozvědky Generálního štábu Ozbrojených sil Ruské federace Vasiliji Geraninovi, že ruští „kozáci“ sestřelili letadlo. Nejdříve Běs mluví o tom, že bylo sestřeleno ukrajinské armádní letadlo, ale později volá ještě jednou s tím, že se jedná o civilní letadlo. Podle SBU byla raketa vystřelena u separatisty ovládaného města Sníž-

ne v Doněcké oblasti a protiletadlový systém BUK obsluhovali tři příslušníci ruské armády, kteří na území Ukrajiny přijeli společně s BUKem přes nekontrolovanou rusko-ukrajinskou hranici.

Vyšetřování stále není ukončeno. Několik dní před katastrofou malajsijského letounu došlo na daném území k podobným případům. 14. června bylo sestřeleno letadlo IL-76 u Luhansku, kdy zahynulo 49 ukrajinských vojáků, 14. července bylo v Luhanské oblasti proruskými silami sestřeleno ukrajinské letadlo An-26 a 16. července letoun Su-25.

Úklid Majdanu

➤ 10. srpna obyvatelé Kyjeva uklidili na Náměstí Nezávislosti a třídě Chreščatyk zbytky stanového městečka a barikád. Došlo k tomu po dlouhém jednání mezi magistrátem Kyjeva a „obyvateli Majdanu“, kteří se vyklizení bránili. Kyjevskému primátorovi přišli na pomoc obyvatelé hlavního města, pro které po zahájení

bojů na východě Ukrajiny ztratil Majdan ve stávající podobě smysl. Krom toho v centru města došlo k několika přepadením s použitím střelných zbraní, které byly připisovány právě lidem z Majdanu.

Všechny předchozí pokusy kyjevského primátora Vitalije Klyčka o dohodu skončily neúspěchem. Když se 7. srp-

na pokusily komunální služby uklidit centrum města, setkaly se s aktivním odporem. Vitalij Klyčko proto veřejně požádal obyvatele Kyjeva, aby sami rozhodli, zda Majdan chtějí či nikoli. Na jeho výzvu vyšlo 9.–10. srpna na Majdan asi dva tisíce lidí, kteří bez jakýchkoliv problémů centrum města uklidili.

Foto Piotr Andrusieczko

Ilovajský kotel

➤ V druhé polovině srpna ukrajinské síly úspěšně vytlačovaly proruské separatisty a podařilo se jim odříznout města Doněck a Luhansk od zbytku území ovládaného proruskými silami. 23.srpna ale přispěchaly separatistům na pomoc oddíly ruské pravidelné armády, které přešly rusko-ukrajinskou hranici na úseku Amvrosijivka – Bilojarivka. Na tomto úseku působily dva nebo tři prapory taktických skupin Ozbrojených sil Ruské federace. Zároveň v oblasti Krasnodonu a Novoazovska (směr Mariupol) vtrhly na území Ukrajiny další jednotky ruské armády.

Rusko vystupňovalo ofenzívu a operovalo ve čtyřech směrech. Nakonec byly ukrajinské síly v oblasti Ilovajska u Doněcka obklíčeny, nepřítel mohl postupovat na Mariupol, odblokoval Luhansk a vytlačil ukrajinskou armádu na severu k řece Severní Doněc.

V oblasti Ilovajska trvaly boje dva týdny, nakonec se ruské armády a separatistům podařilo donutit ukrajinské síly k ústupu. Ve snaze prorazit blokádu utrpěly ukrajinské ozbrojené síly obrovské ztráty, přesný počet obětí zatím není stanoven, ale jedná se o stovky mrtvých. Z druhé strany ruští

ochránci lidských práv, zabývající se otázkou účasti ruských ozbrojených sil ve válce na Ukrajině, rovněž uvádějí ztráty na životech ve stovkách.

Posléze se ukrajinské armádě ve směru na Mariupol podařilo ruské síly zastavit. Snaha proruských sil obklíčit město ze severu nebyla úspěšná. Situace v oblasti Mariupolu se stabilizovala. Tento směr je pro ruskou stranu jedním z nejdůležitějších s ohledem na předpokládaný záměr vytvoření koridoru na okupovaný Krym.

Foto Piotr Andrusieczko

Jen žádnou paniku!

**Jevhen Dykyi,
prapor „Ajdar“,
ATO**

➤ Nestalo se nic nezvratného, nestalo se nic nečekaného. Jen jsme prošli další úroveň této strašné hry: přesvědčivě jsme zvítězili nad separatisty, fakticky už jsme je téměř vytlačili, a celkem předvídatelně jsme se dostali na vyšší level, který je pochopitelně obtížnější – válka přímo s armádou Ruské federace.

Myslel si snad někdo, že k tomu nedojde? Měli bychom mít radost, že se to stalo teprve nyní, a ne třeba v březnu nebo v dubnu. Tehdy jsme ještě neuměli bojovat. Už jste zapomněli, jaké to bylo na Majdanu? Události na Majdanu se také rozvíjely podle zákonitostí počítačové hry: vítězství na jedné úrovni a postup do další, kde byl odpor nepřítele mnohem brutálnější. Opět vítězství, opět reakce s vystupňovanou brutalitou. A stejné to bude až ke konečnému vítězství nad Putinem. Dnešní úroveň není zdaleka poslední.

Ano, nová úroveň začíná velkými ztrátami (zvýšily se řádově), a prozatímními prohrami – Novoazovsk, Ilovajsk, Chrjaščuvate... Ale prohraná bitva není prohraná válka. Vzpomeňme si na vítězná tažení „zelených mužičků“ do Slovjansku a Kramatorsku, podívejme se na dnešní mapu a nedělejme hloupou paniku. Je to strašné, ale to je, krucifix, válka. To se ve válce stává. Žádná válka není bez obětí na životech a beze ztrát, nikdo ještě nebyl schopen bojovat s vážným nepřítelem (a našeho nepřítele nelze brát na lehkou váhu) a celou dobu vítězně pochodovat. Netřeba naříkat, netřeba křičet: „Ááá, vše je ztraceno!“ „Jak se to mohlo stát? Zradili nás!“ Ano, naši generálové nejsou ideální, i pro ně to je jejich první válka, předtím jen seděli ve svých pracovnách. Ale za první, jiné zatím nemáme, a za druhé, nepleťte si nezkušenost a neprofesionalitu se zradou. Nikdo nikoho nezradil, je to jenom válka, válka se zcela profesionálním nepřítelem. Musíme zatnout zuby, vzpomenout si na své padlé a jít dál.

V blízké době bude ještě hůř. Už to nebudou ojedinělá bombardování, nýbrž masová, která dost možná zasáhnou nejen vojenské pozice, ale i civilisty ve městech; bude útok na Mariupol, možná přijde pokus otevřít „druhou frontu“ z Podněstří na Oděskou oblast. Ani to ještě nebude ko-

nec, jen začátek. Ale ani nepřátelské rezervy nejsou nevyčerpatelné. A po prohraných bitvách znovu přijdou vítězství, kyvadlo se znovu vychýlí na naši stranu. Hlavní je vydržet, nepropadat té hloupé a bezdůvodné panice.

Naši odpovědi na agresi se má stát hromadné dobrovolnické hnutí. Nyní se na frontě a v různých stádiích vojenské přípravy nachází 54 dobrovolnických praporů. Jejich počet má vzrůst na 540. Všichni máme jít do války nebo pracovat v týlu pro potřeby fronty. Tak zvítězíme. Je to válka ukrajinské společnosti (s téměř odumřelým státním aparátem), jež se organizuje sama, proti imperiálnímu státnímu aparátu Ruska (které má zcela odumřelou občanskou společnost). Je to válka svobody proti nepsobě. Je nás 46 milionů občanů, oni mají pouze předimenzovaný státní aparát. Převaha je na naší straně.

Pamatujme si: ruská armáda není zdaleka nepřemožitelná. Ke zkrocení Čečny (450 tisíc obyvatel před válkou, rozloha zhruba jako Kyjevská oblast) potřebovali 10 let a stotisícový kontingent. Na nás jednoduše nemají dost sil. Pochopitelně, pokud se budeme bránit.

Hlavní úloha těch, kteří jsou teď v týlu – nedopustit, aby došlo ke zradě politiků. Nedovolit, aby někde v Bruselu či v Minsku promrhali všechno to, co bylo na Donbasu dobyto za cenu krve našich kluků. Nedovolit našim politikům, aby se začali bát – tak, jak se neustále báli během Majdanu, na rozdíl od nás, obyčejných občanů. Když nás nezradí ti nahoře, tak si poradíme. Nebezpečí cíhá ani ne tak v zákopech, jako na Pečersku (vládní čtvrť v Kyjevě – pozn. překl.) Ale znovu: nesmíme si plést kontrolu politiků s planou hysterií „ááá, vše je ztraceno, pryč s nimi se všemi, chceme další malou revolucíčku!“. Po válce vystavíme všechny účty, leč během války nesmí dojít k žádným hloupým převratům. Pouze a jenom přísná každodenní kontrola společnosti nad vládou. A ještě jednu a naposledy: jen žádnou hysterii! Přestaňte s tou hloupou panikou a prostě pracujte. A ty, kteří propadli hysterii musíme považovat za zrádce. Podle zákonů vojenského času.

Minská jednání

➤ 26. srpna se v běloruském Minsku sešli nejvyšší představitelé členských zemí Celní unie, Ukrajiny a Evropské unie. Byla to první jednání o regulaci krize na východě Ukrajiny za přímé účasti prezidentů Ukrajiny a Ruska.

Kromě Petra Porošenka a Vladimíra Putina se schůzky zúčastnili také prezident Běloruska Alexandr Lukašenko, Kazachstánu Nursultan Nazarbajev, šéfka evropské diplomacie Catherine Ashtonová, eurokomisař pro energie

Stavros Dimas, eurokomisař pro obchod Karl de Gucht.

Pozdě večer téhož dne jednali mezi čtyřma očima i prezidenti Ruska a Ukrajiny. Poté se Petro Porošenko sešel i s Catherine Ashtonovou.

Minský protokol

➤ Účastníci Třístranné kontaktní skupiny, zástupkyně Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě Heidi Tagliavini, bývalý prezident Ukrajiny Leonid Kučma a velvyslanec RF na Ukrajině Mychail Zurabov, podepsali 5. září v Minsku Protokol o výsledcích konzultací Třístranné kontaktní skupiny o společných krocích zaměřených na realizaci Mírového plánu prezidenta Ukrajiny Petra Porošenka a iniciativ prezidenta Ruské federace Vladimíra Putina. Pod Protokolem se podepsali i Alexandr Zacharčenko a Igor Plotnickij, ačkoli ze samotného dokumentu nevyplývalo, koho

představují. V té době byl Zacharčenko lídrem samozvané Doněcké lidové republiky a Plotnický byl představitelem Luhanské lidové republiky.

V dokumentu, který obsahuje 12 bodů, se strany zavázaly k tomu, že zajistí okamžitě zastavení palby, bezodkladně propustí všechny zajatce a budou pokračovat ve všestranném celonárodním dialogu. Protokol rovněž počítá s provedením předčasných místních voleb v souladu se zákonem Ukrajiny „o dočasném režimu místní samosprávy v některých okresech Doněcké a Luhanské oblastí“.

Po podepsání Minského protokolu bylo vyhlášeno tzv. příměří, které mělo zajistit úplný klid zbraní, stažení ruských vojsk z území Ukrajiny, stabilizaci situace v regionu a provedení místních voleb v souladu s ukrajinskými zákony. Od 5. září, kdy byl tento protokol podepsán a kdy začalo „příměří“ platit, zahynulo podle OSN ke dni 18. listopadu v důsledku bojových operací 957 lidí. Útoky separatistů neustávaly, naopak v oblasti Doněckého letiště, Debaltseva, Ščasť a Mariupolu se jejich intenzita zvyšovala.

Foto Ivo Dokoupil

Život za zdí

➤ 10. září začala Ukrajina v rámci vládního projektu Zeď budovat na hranici s Ruskou federací systém opevnění.

Podle plánu mají být vytvořeny dvě obranné linie, jejichž hlavním účelem je zabránit vstupu nepřátelských vojsk na území Ukrajiny. Základní obsah prací spočívá v realizaci asi 1500 kilometrů komunikačních linií, přes 8 tisíc

okopů pro speciální techniku, více než 4 tisíce podzemních krytů a vytvoření asi 60tíkilometrové protivýbuchové ochrany.

Hranice mezi Ukrajinou a Ruskem v Sumské, Charkovské a Černihovské oblasti by měly být zajištěny tři metry širokým a dva metry hlubokým rovem, signálním pásem a pozorovacími věžemi vzdálenými od sebe 20 kilome-

trů. V Doněcké a Luhanské oblasti by měla být hranice dodatečně posílena speciálními senzory a inženýrskými hrázemi.

Projekt Zeď počítá rovněž se zajištěním vodní i suchozemské hranice s Krymem, ale především u Mariupolu, Berďansku a Heničesku. Předběžný rozpočet na vybudování Zdi je pět set milionů hřiven.

Foto Iv Bogdan

Zákon o zvláštním statutu

➤ V souladu s Minským protokolem přijala 16. září Nejvyšší rada Ukrajiny zákon o dočasném režimu místní samosprávy v některých okresech Doněcké a Luhanské oblasti s účinností na tři roky. Pro zákon hlasovalo 277 poslanců, ale jeho přijetí doprovázely nejasnosti a spory. Někteří poslanci i veřejnost vyčítali prezidentovi nátlak a srovnávali proceduru přijetí tohoto zákona s procedurou schvalování zákonů 16. ledna. Prezident byl rovněž podezírán z tajných dohod s Putinem a obviňován z toho, že díky tomuto zákonu Ukrajina ztratí část území Donbasu výměnou za „zmražení“ konfliktu Ruskem.

Zákon o dočasném režimu předpokládal každoroční finanční podporu ze státního rozpočtu na sociální

a hospodářské potřeby pro uvedené části Doněcké a Luhanské oblasti.

Tímto zákonem Ukrajina garantovala nepřípustnost stíhání a trestání osob v souvislosti s událostmi, k nimž došlo v některých okresech Doněcké a Luhanské oblasti Ukrajiny, a také právo na používání ruštiny či jiného jazyka ve všech sférách společenského i soukromého života.

Zákon rovněž garantoval konání předčasných místních voleb v termínu 7. prosince, v souladu se zákony Ukrajiny.

Později se ukázalo, že ruská strana ani prorůstí bojovníci neholdají dodržet veřejné ani „tajné“ dohody. Útoky na ukrajinské pozice neustávaly a Rusko pokračovalo v přesouvání svých jednotek na území Ukrajiny.

Foto Piotr Andrusieczko

Foto Piotr Andrusieczko

Minské memorandum

➤ 19. září se představitelé OBSE, Ukrajiny a Ruska opět sešli v hlavním městě Běloruska, kde podepsali Memorandum o realizaci usnesení Protokolu o výsledcích konzultací Třístranné kontaktní skupiny o společných krocích zaměřených na realizaci Mírového plánu prezidenta Ukrajiny Petra Porošenka a iniciativ prezidenta Ruské federace Vladimíra Putina.

Minské memorandum obsahovalo

konkrétní kroky k plnění Minského protokolu z 5. září.

Memorandum kromě požadavku úplného klidu zbraní stanovuje linii oddělující ukrajinské a proruské síly podle stavu, ve kterém se nachází k 19. září. Během 24 hodin od podepsání tohoto Memoranda měl být zahájen proces přesunu těžkého dělostřelectví na vzdálenost 15 km od linie kontaktu obou stran konfliktu.

Tímto způsobem měla být vytvořena nárazníková zóna široká 30 km. V této zóně byly zakázány veškeré lety včetně bezpilotních letadel. Memorandum také předpokládá rozvinutí monitorovací mise OBSE a stažení všech cizích ozbrojených formací, ozbrojenců, žoldnéřů a vojenské techniky z území Ukrajiny pod dozorem OBSE.

Žádné z těchto usnesení však nebylo uskutečněno.

Foto Piotr Andrusieczko

Podpora armády

➤ Ministerstvo obrany Ukrajiny informovalo, že ke 13. říjnu 2014 na účet ministerstva obrany v rámci akce Pomoz ukrajinské armádě přišlo 150 milionů hřiven, z nichž téměř 140 mi-

lionů bylo použito na materiální zajištění Ozbrojených sil Ukrajiny a zbytek na zdravotnické potřeby. Kromě toho na účty Ministerstva obrany dorazilo 154,5 tisíc USD, 77,7 tisíc EURO,

5300 Kč, 450 kanadských dolarů, 140 švýcarských franků a 500 zlotých. Akce Podpoř ukrajinskou armádu odstartovala 15. března 2014.

Místo sovětských ukrajinské svátky

➤ 14. října zrušil prezident Petro Porošenko další z relikтів sovětského systému na Ukrajině – Den Rudé armády, který se každoročně slavil 23. února. Tento svátek se začal slavit v roce 1923 a pro mnoho „sovětských lidí“ představuje dodnes „svátek mužů“.

Místo něj byl uzákoněn jako státní

svátek Den obránce Ukrajiny, který se bude slavit 14. října. Původ tohoto svátku sahá hluboko do historie. V ukrajinské tradici se tento den slaví svátek Panny Marie Pomocné, jenž je těsně spjat s myšlenkou ochrany před nepřítelem. Podle letopisů kníže Jaroslav Moudrý zasvětil Kyjev i celou Rus

právě Panně Marii. 14. říjen byl jedním z nejdůležitějších dní pro ukrajinské kozáky – toho dne probíhaly rady, na kterých volili své hejtmany. Tato tradice pokračovala i ve 20. století – v armádě Ukrajinské lidové republiky a Ukrajinské povstalecké armádě. 14. říjen je spojován i se vznikem UPA.

Foto Piotr Andrusieczko

Je možný život bez Puškina?

➤ Je všeobecně známo, že génius českého byznysu Tomáš Baťa býval nejúspěšnějším výrobcem obuvi v Evropě. Ale v knize Gottland od Mariusze Szczygiela jsem se navíc dočetl, že se Baťa skvěle vyznal i v literatuře. Proto, ačkoliv svým zaměstnancům radil trávit co nejvíc volného času s knihou, nechal na továrenských zdech současně velkými písmeny napsat varovný nápis: „NEČTĚTE RUSKÉ ROMÁNY! RUSKÉ ROMÁNY ZABÍJEJÍ RADOST ZE ŽIVOTA!“

Dnes na tuto historku z Baťova života vzpomínám skoro denně. Skoro každý den se totiž na Ukrajině setkávám se zanícenými debatami, které mezi sebou vedou zcela kulturní a vychovaní lidé. Jablkem sváru je otázka: Jak máme přistupovat k ruské literatuře? Na otázku, jak máme přistupovat k ruské vládě, občané Ukrajiny (teď nemám na mysli „občany“ Lugandy a Donbabve) už dávno odpovíděli ústy fotbalových fanoušků: Putin – la-la-la. Pak si uvědomili skutečnost, že zhruba 90 procent Rusů jsou řevnivými stoupenci Putina, ergo v Rusku je la-la-la nejen zdivočelá moc, ale i oddaný lid.

Mám-li být zcela otevřený, tento lid je ve své mase dokonce větší la-la-la než Putin. Viktor Jerofejev to nedávno popsal s poněkud nečekanou upřímností: „Líbil se nám opilý dobytek. Považovali jsme ho za svatý. Teď přišel čas těchto svatých (...). Mysleli jsme si, že tam je truhlice s poklady. Pomáhali nám v tom ti nejlepší z 19. století: Dostojevskij, Tolstoj. Mysleli si to skoro všichni naši spisovatelé, představitelé venkovské prózy, Solženicyn... Ale ukázalo se, že tam je rakev s hnijícími vnitřnostmi. V roce 2014 rakev otevřeli. Zápach nás praštil do nosu.“

Čili s ruským lidem je to také víceméně jasné. Zbývá poslední trumf: „veliká ruská literatura“. Střízlivě uvažující zbytky ruské inteligence, lidé, kteří se stydí za takovou vládu a za takový lid, apelují dnes ke světu: „Promiňte,“ říkají, „naše země se chová jako dobytek, ale je tu přece i jiné Rusko – Rusko Puškinovo, nikoliv Putinovo.“

Dobrá, já této mikroskopické střízlivě uvažující menšině Rusů moc fandím a jsem jim za jejich střízlivý úsudek moc vděčný. Ale problém je v tom: z ukrajinského pohledu, a také z různých jiných „malých“ slovanských pohledů, se Puškinovo Rusko příliš neliší od Ruska Putinova. A pokud se v něčem přece jen liší, tak proto ještě nemusí být přitažlivější. Proč bychom měli milovat Puškina? Za jeho „tichou ukrajinskou noc“? Pokud jste snad zapomněli, tyto řádky jsou z poemu Poltava, v níž se Puškin předvedl jako typický poskok impéria, který položil rovnítko mezi nepřátele cara a nepřátele Ruska, urážlivě se vyjádřil o Mazepovi jako o zrádci bez vlasti a stylem tak vysokým, že až vyvolává dávný reflex, tento fakt oslavil ve verši: „ve vítězném chrámu jednou do roka do našich dnů celá katedrála hřmí anathemou“. A co teprve básnička s názvem „Pomlouvačům Ruska“, za kterou by se nemusel stydět ani propagandistický guru Dmitrij Kiseljov. V tomto textu Puškin hrozí zakopat v ruských polích představitele evropské společnosti za jejich podporu „pyšných Poláků“, kteří se opovážili povstat proti ruskému samoděržaví. Protože toť prý „mezi Slávy váda / Domácí stará hádka, jež osudem je dána...“ Něco jako dnes na Ukrajině. A nejlepší na tom je, že ani tato falešná agitka místrovi pera nezabránila v tom, aby o sobě v duchu nějakého Čurkina později prohlásil, že ve své brutální době opěvoval Svobodu a vyzýval k soucitu s oběťmi.

Můj postoj k Puškinovi poněkud zjemňuje ten fakt, že v porovnání s pozdějšími ruskými šovinisty Alexandr Sergejevič vypadá ještě celkem střízlivě. Sice imperátorům lízal ze všech sil co se dalo, ale aspoň neklesl na úroveň Dostojevského frázi typu: „židé zahubí Rusko“, nebo „židé budou pít krev našeho lidu“. Neklesl ani k požadavku okamžitě osídlit Krym Rusy, protože jinak se tam prý vrhnou židé a umrtví půdu kraje. A tak dále. Koho by to zajímalo, ten může u nejlepších představitelů ruské literatury

**Oleksandr Bojčenko,
Černivci**

najít spoustu příkladů xenofobie obecně a zejména ukrajínofobie: od citátu, že ukrajinština je „hnusný jazyk, který ani neexistuje“ (Michail Bulgakov) do grafomanské epištoly Josifa Brodského „Na nezávislost Ukrajiny“. O klinických idiotech jako Eduard Limonov nebo Zachar Prilepin nemluvě.

Jak tedy k této „veliké ruské literatuře“ přistupovat? Nijak. Přesněji řečeno takto. Víte co mají společného Platon a Aristoteles, Spinoza a Kant, Dante a Shakespeare, Cervantes a Rabelais, Bach a Mozart, Michelangelo a Leonardo da Vinci? Moc toho společného nemají. Ale něco je určitě spojuje. Nikdo z nich za celý svůj život nepřečetl žádný řádek Puškina ani Dostojevského, Bulgakova ani Brodského, nemluvě o klinických idiotech Limonovovi a Prilepinovi. Nikdo z nich, buďme upřímní, neovládal ruštinu úplně nejlépe. A nějak se s tím srovnali, nějak to přežili, měli jakýs-takýs přístup ke světové kultuře, a dokonce něco dokázali ve svých oborech. ➤

Předčasné volby do Nejvyšší rady

➤ Díky předčasným volbám do ukrajinského parlamentu, které se uskutečnily 26. října, se do ukrajinské Nejvyšší rady dostalo nejvíce proevropských politiků v dějinách ukrajinské nezávislosti. Nemalou měrou k tomu přispěla nízká účast voličů na východě země a znemožnění hlasování na okupovaných územích.

Přes snahy o změnu volebního zákona se tyto volby konaly podle starých pravidel. Polovina parlamentu, tj. 225 poslanců, vzešla z jednomandátových volebních obvodů, druhá polovina poslaneckých křesel byla rozdělena podle poměrného systému.

Centrální volební komise zaregistrovala 2321 mezinárodních pozorovatelů, z nichž 304 bylo představiteli 21 států a 2017 představovalo 20 me-

zinárodních organizací. Největší počet pozorovatelů - 769 osob - delegovalo OBSE, ENEMO vyslalo 242 a Dánsko i Německo po 24 pozorovatelích.

Hlasování proběhlo ve své většině bez zásadních problémů. V některých volebních místnostech byly snahy zmařit hlasování, především se to týkalo těch částí Ukrajiny, které jsou blízko bojové zóny. Některé volební místnosti v Donbasu byly ostřelovány.

Volební účast dosáhla 52,42% voličů. V Doněcké oblasti hlasovalo 32,4% a v Luhanské 32,87% voličů.

Na základě poměrného systému se do ukrajinského parlamentu dostalo šest politických subjektů: Lidová fronta s 22,14%, Blok Petra Porošenka s 21,81%, Svěpomoc s 10,97%, Opoziční blok s 9,43%, Radikální

strana s 7,44% a Vlast s 5,68% hlasů. Poprvé za 96 let se do ukrajinského parlamentu nedostali komunisté, kteří získali 3,88%.

V každém případě ústavní většinu v novém ukrajinském parlamentu budou poprvé v historii tvořit proevropské strany. Dalo by se říct, že nejvíce k tomu přispěla politika Ruské federace, které se povedlo během půl roku změnit volební konstelaci na Ukrajině. Anexí Krymu a podporou separatistů na východě země, kde volby také nebylo možné provést, podstatně snížila voličskou základnu tradičně proruských stran. Pokud by hlasoval Krym i celý Donbas, výsledky voleb by byly úplně jiné a změny ústavy a reformy, které má Petro Porošenko v plánu provést, by nebyly tak snadno proveditelné.

Foto Vlad Sodel

ЗА БУДУЩЕЕ!

Foto Piotr Andrusieczko

Volby separatistů

➤ Přesně týden po volbách do Nejvyšší rady Ukrajiny provedli 2. listopadu své volby i separatisté. Jejich pořádání bylo v rozporu s ukrajinskou ústavou i Minským protokolem, který podepsali představitelé Ruska i Ukrajiny a kde své podpisy jako pozorovatelé připojili i představitelé tzv. DLR a LLR. V souladu s bodem 9. tohoto protokolu se Ukrajina zavázala provést mimořádné místní volby ve vybraných okresech Doněcké a Luhanské oblasti na základě

zákona o zvláštním statutu některých okresů Doněcké a Luhanské oblasti, k přijetí kterého se v tomtéž protokolu zavázala a který také přijala.

Podle tohoto zákona se volby měly konat 7. prosince.

Volby, po kterých se nejvyšším představitelem Doněcké lidové republiky stal Alexandr Zacharčenko a hlavou Luhanské lidové republiky Igor Plotnickij, nebyly uznány mezinárodním společenstvím. Dokonce i představitelé

Ruské federace s „respektem k vyjádření vůle jihovýchodu země“ mluvili o volbách místních, které podle jejich názoru legitimizují představitele DLR a LLR k jednání s Kyjevem o „praktických otázkách“.

Po těchto volbách Ukrajina začala vyjadřovat pochybnosti o účelnosti pokračování konzultací ve formátu OBSE-Ukrajina-RF a vyslovila se pro návrat k jednání ve formátu EU-USA-Ukrajina-RF.

Válka nezná nezaměstnanost

„Za hlavu Míši – vojáka afghánské rotý praporu Ajdar – vypsali separatisté odměnu ve výši 65 tisíc euro, za zajatého majora rozvědky Ruské federace je Rusko ochotno zaplatit 250 tisíc dolarů. Za plukovníka může ukrajinská strana dostat i půl milionů dolarů (i když Rusové oficiálně na Ukrajině nejsou). Obchoduje se i s těly. Kontraband zboží, na které Rusko uvalilo sankce, proudí přes provizorní hranici. Válka nezná nezaměstnanost.

OLGA SOLARZ

▶ Ajdar se na Ukrajině těší všeobecnému uznání. Je to prapor, který podlehá Ministerstvu obrany Ukrajiny a jehož páteř tvořili bojovníci z Majdanu. Dnes z něj zůstala sotva polovina. Ne všichni vojáci prošli sítí války. Tento prapor vyvolává spoustu kontroverzí, říká se o něm, že má problém se subordinací. I Amnesty International k němu měla své výhrady, i když podle ajdarovců mezinárodní organizace v tomto případě pracovala se zfalšovanými informacemi od rebelů, protože popisované terorizování civilního obyvatelstva se mělo odehrávat na území, kde Ajdar nikdy neoperoval. Separatisté dobře vydělávají na zajatcích, ale i mrtvým jim přináší nemalé zisky. Ajdar se stal značkovým zbožím, a jako takový není levný.

Ivan

V září obletěly internet dva filmy s 30letým Ivanem, který jako jediný přežil v den uzavření „příměří“ srážku se separatisty. Nedaleko vesnice Metalist tehdy zahynulo 11 ukrajinských vojáků. Ivan, s těžkými popáleninami jako jediný přežil.

– Kluci, prosím, dejte mi napít – říká Ivan na amatérském záznamu.

– Proč do pr...le lezete na naše území. Ty nevíš, že je to ruská země, ku...va? Padejte vodsad. Jesli neřekneš něco zajímavého, tak tě tady na místě odstřelíme, do haj...lu!

– Jsem věřící, dejte mi napít, prosím... (....)

Ivan byl kuchař, silně věřící protestant. Bojů se neúčastnil. Osudného

dne ajdarovci ustupovali ze svých pozic poblíž Metalistu. Ural s dvanácti vojáky se přesouval směrem k městu Ščasfa, když uviděli BTR s ukrajinkou vlajkou. Přijeli blíž. Byla to ale léčka. Na amatérském záznamu pod označením „jen pro dospělé“ je vidět celá akce žoldáků, jejich radost, rozervaná a spálená těla ajdarovců, prohledávání kapes mrtvým i o vodu prosícího Ivana. Druhý film o týden později natočil anglický novinář v ruských službách Graham Philips, jenž stejně jako Walter Duranty během ukrajinského hladomoru legitimizuje lži svým hlasem západního novináře. Ivan přes obzav v ústech a s popálenou tváří nezřetelně mluví o své motivaci. Říká, že se mu nelíbí to, co dělá Putin, že nikoliv Ukrajina, ale Rusko je agresorem a že v Ajdaru nebojují žádní fašisté. Jako křesťanský mučedník končí tím, že vše je v rukou božích a on v sobě nechová zlost ani žal. Za několik dní jeho dcera slaví deváté narozeniny a on jí slíbil tablet. Mezitím Ivanova rodina shání peníze na výkupné. Nevíme, zda toto video rozhodlo o jeho smrti, ale už za několik dní Ivan nežije. Několik měsíců se tucet lidí snažilo získat jeho tělo. Nakonec byl 17. září pochován ve městě Drohobyč. Tisíce lidí se s ním loučily jako s hrdinou.

Bek, Baron a Dynamit

Dostáváme se na základnu u města Ščasfa. Jak se ukázalo, řidič, kterého jsme si najali pro převoz naší humanitární sbírky do zóny Antiteroristické operace, nejenže neměl potřebné

doklady, ale navíc byl identifikován jako zloděje z Majdanu. Řidiče zadrželi a nám po výslechu vrátili klíče od vozidla. Je příliš pozdě, a proto ten den už do Kyjeva nejedeme. Ráno je však vše jinak – je nám sděleno, že až do objasnění situace nesmíme opustit místo. Pozdě odpoledne přijedou na základnu dvě auta, skupina mužů v kuklách nám nařizuje okamžitě se sbalit. Odeberou nám doklady, mobilní telefony, nařídí nám, abychom mlčely, a doprovodí nás do našeho autobusu.

Zběsilou rychlostí jedeme směrem k městu Ščasfa. Zastavíme u vjezdu do města, na hlavy nám dají pytle, jedeme ještě pár minut. Později nás po jedné odvádí do hlubokého sklepa. Na pisku tu leží dvě matrace, vedle stojí stolec s plesnivou konzervou a tři díly detektivky. Na toaletu můžeme jít jen s pytlem na hlavě a nesmíme za sebou zavřít dveře. Čekáme dvě hodiny, abychom posléze každá zvlášť absolvovaly groteskní výslech v technické

místnosti. Sedím u sušáku na prádlo, na kterém visí pánská trička, slipy a ponožky. Proti mně je Bek a mezi dveřmi člověk s kuklou a automatem.

– Jméno a příjmení?

– Olga Solarz.

Proč jsem přijela, s kým jsem v kontaktu, komu jsem předala humanitární pomoc, jak jsem ji dovezla, co jsem vezla, kolik kilo, v jaké ceně, pokolikáté, co jsem vezla minule, komu, kolik kilo, v jaké ceně? Tím samým prošly Larysa i Nataška. V jednu v noci nás odvedli do obývacího, který připomínal mafiánskou vilu po domovní prohlídce – buranský přepych v děsném nepořádku. Naproti mistr ceremoniář – Baron, opilý padesátník se snědou pleť, vedle Nataša a na posteli roztažený Dynamit, u dveří Bek.

– Jméno a příjmení?

– Olga Solarz.

Proč jsem přijela, s kým jsem v kontaktu, komu jsem předala humanitární pomoc, jak jsem ji dovezla, co jsem vezla, kolik kilo, v jaké ceně, pokolikáté,

co jsem vezla minule, komu, kolik kilo, v jaké ceně?

„Obsazování“ vil i darů

Velitel praporu Ajdar, kterému vojáci šepem říkají bandita, založil fond Nebeské souhvězdí Ajdaru. Vše, aby mohl řídit toky humanitární pomoci – jeden účet, jedno sběrné místo. Svě sídlo má v „obsazené“ vile velitele dopravní policie. Pomoc přichází ze všech ukrajinských oblastí, protože Ajdar je značka. Jenže vojáci v první linii bojovali v létě v teniskách a dnes bojují v podzimních botách. Mají málo spacích pytlů a zaškrvadla, která mohou zachránit život, se tu vyvažují zlatem.

Po tomto příběhu to v médiích vřelo. Věcí se začala zabývat Služba bezpečnosti i prokuratura Ukrajiny. Virtuální prostor byl zavalen komentáři: „Jestli se to nezmění, tak dám dohromady pár kluků a před ukrajinským parlamentem hodíme velitele Ajdaru do kontejneru. Nedělal si legraci,“ píše

Vitalij, člen odnože jedné z mnoha organizací, které vozí pomoc na území ATO. Níže Daria dodává: „Ajdar je taková miniaturní Ukrajina. Dole hrdinové a nahoře...“

Před několika dny došlo ke změně velitele Ajdaru. Ten starý se stal poslancem ukrajinského parlamentu a posunul se tak na pozici, kde se bohužel snadněji krade a složitěji žene k odpovědnosti. Naštěstí se Ukrajinci probouzejí. Už mají dost toho, že s dary, které posílají vojákům na frontu, se vesele obchoduje na bazarech, nebo že se dokonce prodávají separatistům.

Do zimních rakouských uniforem, které jsem dovezla, se vojáci oblékli přede mnou. Každému jsem do ruky dala soupravu termoprádla. Mám jistotu, že dokud žijí, nikdo ji z nich nestáhne.

Stop financování

➤ Volby pořádané separatisty v jistém smyslu uvolnily Kyjevu ruce. V pondělí 3. listopadu prezident Ukrajiny Petro Porošenko prohlásil, že se zasadí o zrušení přijatého zákona o zvláštním statutu některých okresů Doněcké a Luhanské oblasti a přijetí nového, který krom jiného bude počítat i s decentralizací rozpočtu. To znamená, že okresy se zvláštním statusem by měly žít ze svých peněz, aby už nikdo nemohl mluvit o tom, že Donbas živí Ukra-

jinu. Porošenko rovněž připomněl, že mezinárodní fond pro válkou postižený Donbas zajistí úplné obnovení infrastruktury, ale pouze na územích, která jsou pod kontrolou Ukrajiny.

Do týdne od rozhodnutí prezidenta měly být všechny státní instituce přestěhovány na území kontrolované Kyjevem. Do měsíce měla Národní banka Ukrajiny zastavit všechny operace na účtech v bankách, které jsou kontrolovány DLL a LLR. Na okupova-

ném území měly být pozastaveny rovněž výplaty dotací, důchodů, a jiných sociálních dávek.

Podle expertů tímto krokem Ukrajina ušetří přinejmenším 15 miliard hřiven, zároveň však hrozí prudké zhoršení sociálně-ekonomické situace na okupovaných územích. V každém případě v okamžiku, kdy Kyjev neměl možnost kontrolovat rozdělování finančních prostředků ze státního rozpočtu, mu nezbývala jiná možnost.

Foto Piotr Andrusieczko

21. listopadu 2014 si Ukrajinci
připomněli rok od začátku
Euromajdanu a Revoluce důstojnosti.

Foto Ivo Dokoupil

NOVÉ, NIŽŠÍ POPLATKY NA UKRAJINU MŮŽETE ZÍSKAT ZDE

POŠLETE AŽ **2600,- Kč**

ZA **90*** Kč

PŘEVODNÍ POPLATEK

WU.COM | SLEDUJ PŘEVOD PENĚZ

Záleží nám na druhých a díky tomu jsme mnohem silnější!

Vy podporujete svou rodinu a příbuzné na Ukrajině a Western Union zase díky nižším poplatkům podporuje vás.

NABÍDKA PLATÍ NA VYBRANÝCH MÍSTECH U AGENTŮ V PRAZE:

Hybernská 24, Sokolovská 184, Pasáž Legerova 101 (Podchod Nad Muzeem Směr Vinohradská), Londýnská 65 (Crassus Trade), Karlova 10, Železná 1, Václavské Nám. 29, Mostecká 5, Staroměstské Nám. 17, Uhelný Trh 3, Rytířská 26, Václavské Nám. 21, Rytířská 12, Václavské Nám. 58, Karlova 3, Křižovnické Nám. 194, Smetanovo Nábř. 198, Mostecká 4, Náměstí Republiky 6, Václavské Nám. 772/2, 28.Října 10, Husova 160/27, 28.Října 765/10, Libušská 319 (Oc Sapa), Křižíková 4,6, Kanc. 9 - Florenc (Autobusové Nádraží Florenc), Jindřišská 7, Václavské Náměstí 55, Mikulášská 6, Karlova 48, Malostranské Náměstí 5

